

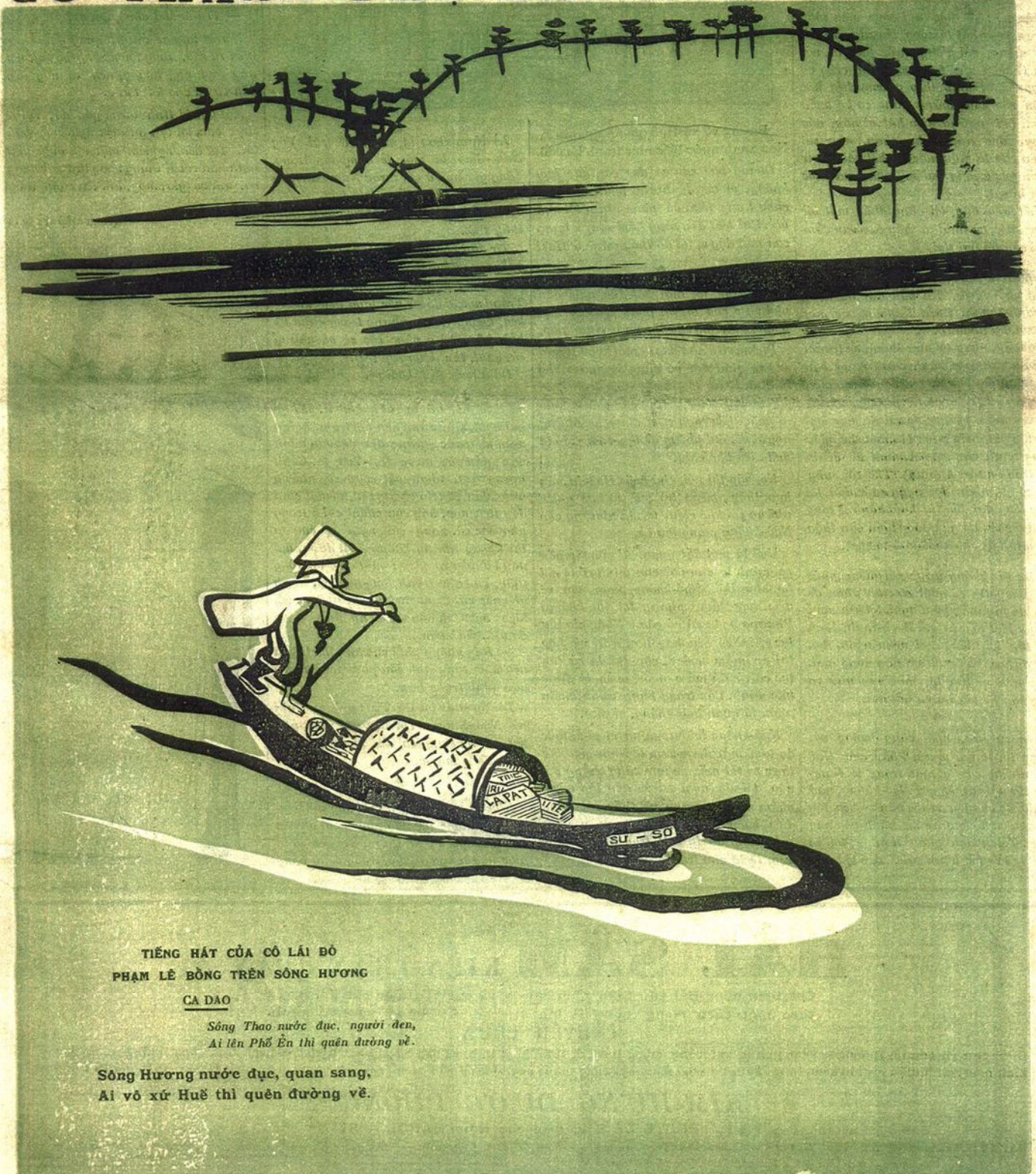
MỠI SỐ
16 tr

CÁI BẠN
7 XU

phong hóa

xã hội và văn hóa

**SỐ ĐẶC BIỆT: HUẾ VÀ NAM GIAO
CÓ TRANH PHỤ BẢN CỦA LÊ PHỔ**

TIẾNG HÁT CỦA CÔ LÁI ĐÓ
PHẠM LÊ BÔNG TRÊN SÔNG HƯƠNG
CA ĐÀO

*Sông Thao nước đục, người đen,
Ai lên Phố Ỗn thì quên đường về.*

Sông Hương nước đục, quan sang,
Ai vô xứ Huế thì quên đường về.

HUE HUE HUE HUE HUE HUE HUE HUE NAM GIAO NAM GIAO NAM GIAO NAM GIAO

Ồ! Phải đi Huế — không! — tôi được đi Huế làm đặc phái viên cho Phong-Hóa, lòng khắp khối có đủ các thứ mừng.

Mừng như đứa trẻ sắp được đi xem hội.

Mừng như các cô thiếu nữ sắp về nhà chồng.

Và mừng như một ông bất thình lình được làm quan trong bộ.

Bao nhiêu về mỹ miều của Huế, mà người ta vẫn đua nhau ca tụng, lời đều tưởng tượng ra hết. Nào cảnh cung điện nghiêm trang, nào cảnh làng tâm hung vĩ, trong đó còn ẩn bao nhiêu thi tình, thi tứ cùng với các thi hài của các bậc đế vương; rồi nào núi Ngự, nào sông Hương — nhất là sông Hương, ánh ái, mơ màng, với giọng nước lững lờ, với con thuyền nhẹ trôi, với tiếng chèo vút khoan thai nhịp theo những điệu hát buồn rầu của những nàng ca kỹ buồn rầu... Ồ! những điệu hát ai oán, nào nùng, như trách, như than, như sự khiển cho ta man mác, ta bồi hồi, ta cứ muốn gục xuống vai mỹ nhân mà khóc sướt mướt.

Viết đến đây, tôi cũng thấy mắt tôi chực khóc, và nhất là thấy câu văn cảm khái của tôi hơi dài.

Người ta bảo: đi chưa tới kinh thành, chưa phải là đi. Tôi vẫn ước ao được tới kinh thành. Cuộc đi phóng sự này là một dịp hiếm có.

Bởi vậy, ngay từ nửa tháng về trước, tôi sắm sửa cuộc hành trình ra về bận rộn lắm, nào báo tin cho bạn hữu biết, nào đọc sách, đọc báo nói về truyền Huế, nào hỏi thăm những người đã qua đó, nào lấy giấy căn cước (là một thứ giấy thông hành cần cho Annam để đi du lịch trong nước Annam); Thế rồi, như một cô tân nhân đợi ngày rước dâu, tôi nóng lòng đợi đến lúc khởi hành. Trong khi đợi chờ, tôi phải luôn luôn cẩn thận giữ mình để cho khỏi bị ó tó chết.

Hôm đi, không được cái diễm phúc như Lãng-Du có một cô tình nhân để lúc chia tay mà ngậm ngùi, tôi bèn nghĩ ra một kế: đến từ giả Bách-Linh. Linh bắt tay tôi, tiếng nói ngen ngào, hai mắt đỏ hoe, khiến tôi cứ cảm động mãi. Ngồi trên xe lửa tôi mới sực nhớ ra rằng bạn tôi bị cảm và hết hơi.

Trên xe lửa, ngồi cùng buồng với chúng tôi là hai người Pháp, vào Huế xem những cái lạ mắt trong lễ Nam-Giao. Họ nói chuyện với Ngô-không, nhớ lại những chuyện xe tốc hành ở bên tây và phàn nàn rằng xe tốc hành bên này chậm. Tôi không phàn nàn vì tôi so sánh xe lửa tốc hành với... xe ó tó buýt.

ĐI VÔ HỮU

của LÊ-TA

Đường vô xứ Huế quanh quanh,
Non xanh nước biếc như tranh họa đồ.

Chẳng biết câu ca dao có đúng hay không, vì lúc đi đường phần nhiều xe chạy trong đêm, và phần nhiều tôi ngủ vùi. Chỉ biết đến sáng hôm sau, «bừng con mắt dậy», tôi đã thấy mình ở Huế.

Đến Huế, tôi mới bắt đầu nghĩ đến phần sự của mình, phận sự của một phóng viên nhà báo đi xem lễ Nam giao.

Phòng viên nhà báo là một hạng người sống nhất đời và cũng là người khổ nhất đời. Họ là những người đi chơi phiếm lấy công (lé flaneur salarié); đó là một điều hay; và cũng là những người đi chơi phiếm để lấy «bài», đó là một điều khó chịu.

Nói vậy thì nói, chứ cuộc Huế-du này toàn thấy những trò vui, vì bao nhiêu những cái khó chịu, tôi đã nhường cho Ngô-không mang lấy cả.

Huế là một đất quan. Ai cũng muốn gọi mình là quan để cho mình cũng gọi họ như thế. Ngô-không phàn nàn về điều này lắm, nhưng tôi thì không. Phương ngôn đã có câu «Nhập gia tùy tục», lại có câu hay hơn «Đi xứ Lào thì ăn mắm ngó», vậy thì ta cứ tùy tục và cứ ăn mắm ngó, miễn là được việc mình. Còn trong bụng mình muốn việc là quan hay không, ai cảm.

Ngô-không lại bức mình vì phải mặc áo lam mới được xem lễ Nam-giao. Kể thực ra thì mặc áo lam cũng chẳng vui nào, tôi đã nghĩ trước đến lúc đứng ngắm trong gương và thấy cái dáng điệu buồn cười của tôi trong y phục mới, song đó là một truyền, mà được xem lễ là một truyền thú hồn.

Lễ Nam Giao là một lễ tế trời. Vày Nam-Giao là một lễ đáng tôn trọng, đáng giữ mãi ở cái nước Nam văn hiến này không? thì chỉ có trời biết.

Đấy chúng tôi chỉ kể những điều trông thấy thôi.

Từ đầu cho tới cuối đầu Trăng-tiền, buổi sáng hôm thứ hai, chúng tôi thấy một tràng người đang dần dần tiến. Tràng người đó cứ yên lặng tiến, không kêu, không trống, nhưng trong «âm ỉ» bởi những bộ y phục sắc sỡ và những cờ, quạt, tàn, lọng rợp trời.

Đám rước đi rất oai vệ, nghiêm trang, chia từng đạo quân tinh nhuệ vô cùng, và theo một trật tự rất khe khắt. Tôi lại bùi ngùi, mà tưởng đến hồi trăm, nghìn năm về trước, tưởng đến cái văn minh đơn giản của nước Đại-Việt ta. Cảnh tượng xưa, nhân vật xưa, ở những nước đầu đầu thì chẳng còn lại một chút dấu tích nào, hay còn chẳng chỉ ở trong nhà bác cổ. Song cái nghi vệ của ta thì không những không mất được, mà nay lại diễn ra trước mắt cho ta trông thấy, khiến ta tránh lòng hoài cổ, tránh yêu nếp cũ, tránh tưởng tới những hồi hiền hách, đạo-mạo, binh lính, diêm đạm,...vân...vân...

— Đấy không phải chỗ làm thơ! Anh nên nhớ rằng anh còn phải làm nhiều việc quan trọng hơn.

Tôi ngoảnh lại thì Từ Ly đang cười với Ngô-Không. Tôi liền đeo máy ảnh lên vai, rồi chạy lên vào tận trong đám rước để quan sát.

Nhưng nếu cứ quan sát bằng mắt của tôi, thì không thể nào không có những cảm tưởng văn-bố được. Tôi bèn làm như người ngoại quốc, trông cảnh bằng

con mắt thân nhiên, hoặc bằng con mắt nhà mỹ-thuật trước những hình sắc ngoạn mục.

Hai bên đám rước lúc ấy đã đi trên đường đất, người đứng chen như nêm cối, tôi tha hồ mà chui, mà lách, cái hàng rào kia vẫn vững như bức tường. Tôi liền đến nhờ mấy người bạn đi theo, rồi lờ ló theo tiếng miền Trung, đồng-đạc truyền:

— Ta vô coi trong nó, phải đứng đợi ta đây, hể!

Mấy người bạn khúm núm đáp:

— Dạ.

Rồi hách dịch quát:

— Tránh chỗ cho quon đi!

Người ta giết mình, quay lại, chưa hiểu ra sao, thấy tôi dường-bệ tiến lên như một ông hoàng, nên ai nấy đều dân cả ra cho tôi bước.

Một người lính đứng gác đó, rụt rè chực cần tôi lại, vì kiểu ngài ngự gần tới. Tôi liền nghiêm mặt lại, quát mắt nhìn hán rồi đi thẳng vào giữa hai hàng áo, mũ và giở máy ảnh lên chụp lung tung.

(Xem tiếp trang 5)

TOVAN

HẢI, SÂM KIỆN THẬN HOÀN

Chế toàn bằng Hải cầu thận, sâm cao-ly và các vị thuốc rất tốt, luyện theo một cách riêng, uống ít mà sức bổ rất chóng và rất mạnh.

CHUYÊN CHỮA

Dương hư, (liệt dương) phóng sự kém, tinh ít, khí loãng, mộng tinh, di tinh, hoạt tinh, và đàn bà khí hư, bạch đới, bạch trọc cùng những người lậu kinh niên thành thận suy khi kém, sáng dậy ướt dính ở đầu quy, uống thuốc này sẽ khỏi hẳn, là một phương thuốc hay nhất chữa về thận giá \$1 1 hộp

KIM-HUNG DƯỢC PHÒNG

81 — ROUTE DE HUẾ (bên chợ Hôm) HANOI, — 81

ĐẠI LÝ: Haiphong 62 Rue Paul Doumer — Namđinh 225 phố hàng Giấy và 28 Rue Chapeaux — Đập-cầu: 12 phố Chính — Sơn-tây: 8 Cửa hạc —
Phủ-lai: hiệu Vĩnh-Thắng — Hongay: 4 Rue Théâtre.

HAI TRUYỆN DÀI CÙNG BẮT ĐẦU ĐĂNG MỘT LÚC " TỤC HỒN BU' O'M MO' TIÊN " CỦA KHAI HƯNG " SÔNG " CỦA NHẬT LINH

TƯỜNG TƯỢNG

Anh em rủ tôi đi chơi Huế,
Nhân dịp vào xem tế Nam Giao.
Chốn thần kinh, tuy chưa tới hạn nào
Nhưng lòng cũng chẳng khát khao cho lắm!

Tôi chỉ việc ngồi nhà, tưởng tượng
Một cái đình to tưởng có lò,
Mà những người đóng sừng, tây hồ,
Toán là vị mặt to, tai lớn,
Mũ diêm cánh chuồn, áo thêu rùa

phượng
Thế là tôi tưởng-tượng lễ Nam giao
Chẳng phải tôn tiên, vật và, công lao.
Thờ thiên hạ nhón nhào, lục tục,
Kéo vào Huế, ngày hội hè đông đúc,
Cháo chợ, cơm hàng, ở rúc ở chen.
Bị chủ cao lâu bóp mắt lấy tiền,
Mà vẫn phải cố len xin chỗ trọ.

Anh em bảo : đi cho biết đây, biết đó
Trái mũi đời, phải ném thú sông Hương,
Đi chơi thuyền dưới ánh trăng suông
Nghe đàn hát du dương, êm ái.

Thì ở Hanoi, tôi cũng có Hồ Tây, sông Cái,
Và chẳng thiếu gì bạn gái danh ca,
Cũng một con thuyền giắt chị Hằng Nga,
Há phải tìm thú đâu xa thêm nhiều sự.

Anh vào Huế, đi chơi núi Ngũ,
Tôi lên chợ Hàng hoa có ụ núi Nùng,
Cũng có rừng cây cối trong lung tung,
Đêm cũng đủ gió trăng, trăng sáng.
Đủ thi vị cho hồn thơ lai láng
Thơ « Ngược giòng » chuyển choảng
ngâm nga
Cắn chỉ vào Huế cho xa...

Tú-Mơ

« PHONG LAN là bức tranh của họa sĩ
vẽ riêng để tặng các bạn đọc báo Phong Hóa
về số đặc biệt này. Họa sĩ có hứa sẽ thỉnh
thoang lại tặng các bạn đọc những bức
tranh đẹp như bức tranh « PHONG LAN »
này, và cùng một lối, cùng một khuôn khổ
để rồi nữa các bạn được đủ một bộ từ bình
thanh nhả của một nhà danh họa.

Ngày hội Sinh-Viên tại nhà hát
Tây tối 21 Mars diễn kịch thơ
« Huyền-trần Công Chúa »
của Hoàng-cơ-Thụy

BÊN CẠNH

CHIA VIỆC

G A xe lửa Hanoi. Mười hai giờ
rưỡi trưa hôm thứ bảy 7
Mars. Lê-Ta và Ngô-không
sắp sửa đáp xe tốc hành vào Huế xem
hội chợ và xem tế Nam-giao (1). Trước
khi bước lên xe, Lê-Ta chợt nghĩ ra
một điều, anh cho là lý thú lắm :

— Này, Ngô-không, chia công việc
đi. Đi Huế, chúng ta sẽ gặp hai thứ :
một là những cái vui của hội hè, hai
là những cái bực mình bên cạnh
những cuộc vui. Hai thứ khó dung hòa,
nhưng may chúng mình đây cũng hai
người, vậy tôi sẽ đương cái trách
nhiệm ghi chép và hưởng những cái
vui của thiên hạ; còn anh...

— Có lẽ anh hưởng tôi hưởng
những cái bực mình... ?
— Chứ còn gì nữa. Nói vì dụ, ngày
bây giờ, tôi được giấy đi hạn nhì, có
giường ngủ, còn anh phải đi hạng ba.
Đó là số trời. Cưỡng sao được.

Nhưng tôi cũng không quên trả lời
anh Lê-Ta :
— Đã đành thế. Nhưng mà... anh là
đồ tôi.
— Ờ, cũng được.

Rồi anh ta leo lên toa hạng nhì, cười
một cách rất hóm hỉnh, vì thấy tôi đã
bằng lòng, và đã chịu một cái bực
mình thứ nhất.

Nhưng có lẽ anh ta lại bực mình
hơn tôi khi thấy tôi, 10 phút sau,
(1) Tú-Ly đã bước vào trước.

NHỮNG CÁI VUI

của NGÔ KHÔNG

đi theo cái va-li của tôi vào phòng anh
ta và ngồi diêm nhiên ngay bên cạnh.
Không đợi anh ta hỏi lời thôi, tôi
nói gọn ngay:

— Hạng ba hết chỗ.
— Nếu tôi là Lê-tràng-Kiều, (câu
chính phủ trị) (2) tôi sẽ cầu người soát
vé trị anh.

— Nhưng anh không phải là Lê-
tràng-Kiều.
Người bồi toa vừa xếp xong va-li,
còn đứng chờ lệnh. Tôi liền ban lệnh
cho hắn, nghĩa là dúi vào tay hắn một
đồng vận. Hắn gập đôi ngay cái lưng
ra đằng trước :

— Bầm, cảm ơn quan.
— Tôi không phải là quan.
— Bầm, quan có cần điều gì, đã có
chuông bầm (chỉ tay vào khuy bấm
chuông). Lạy quan ạ.

Rồi hắn... khóm nóm « xuất hành ».
Đó là cái bực mình thứ hai của tôi,
vì đã bị gọi là « quan ». Còn gì nữa
mai bằng !

ĐỌC ĐƯƠNG

Xe chạy đã được ba, bốn giờ đồng
hồ, mà mình không mở miệng nói
được câu gì. Hai người Pháp ngồi
trước mình thì truyện như pháo rạn,
vui như hội chợ Huế. Mình cũng muốn
nói truyện với Lê-Ta cho đỡ « bết »,

(2) Lời của Thạch-Lam.

NHỮNG LỄ NAM GIAO

N HÂN lễ nam giao, nào giải
thưởng, nào huy chương đem
đến cho một số người rất đông chút
lòng vui vì đã đạt tới mộng tưởng.

Riêng có một số người, cũng rất
đông, là không được ơn mưa móc :
những tội nhân.

Lễ thường, trong nước có việc vui
mừng—mà tế nam giao và hội chợ
Huế hẳn là một việc vui mừng—
chính phủ sinh ra có lượng khoan
hồng đối với tù nhân—nhất là
đối với những người can án về
việc chính trị. Lễ ấy không riêng gì
nước ta, mà chung cho cả nước văn
minh. Tỉ như hồi vua Hi-lạp về
nước đại xá cho hết thầy-chính trị
phạm, tỉ như nước Pologne gần đây

có tôi hai vạn tội nhân được tha.

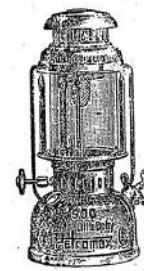
Vậy tưởng nhân việc vui mừng
của cả nước vừa qua, chính phủ
nên nghĩ đến tình cảnh đáng thương
của cha mẹ, vợ con của phạm nhân
mà lấy lượng khoan hồng đại xá cho
những người nào đáng đại xá. Họ
làm nên tội, họ chịu đã đành, nhưng
gia-đình họ có làm nên tội lỗi gì.

Nhưng, biết đâu, biết đâu lúc này
hại chính phủ không đương nghĩ
đến việc ấy ? Nếu vậy, bài này chỉ
là một bài chứng thực rằng linh hồn
to gặp nhau, hay, nói một cách nhữn
hơn, linh hồn nhỏ (tức linh hồn tôi)
cũng có khi gặp linh hồn to vậy.

TÚ LY

Mời lại

PETROMAX
N° 900. — 100 Bougies.
1 lít dầu hơi đốt
đặng 26 giờ
N° 821. — 200 Bougies.
1 lít dầu hơi đốt
đặng 18 giờ
N° 826. — 300 Bougies.
1 lít dầu hơi đốt
đặng 12 giờ

ĐÈN MANCHON KIỀU MÓI RẤT TỐT TÂN

Giòng giới chế tại Đức quốc — Đốt bằng dầu lửa và dầu săng — Rất tinh xảo, rất lịch sự, rất bền
bĩ, ngọn lửa sáng sanh, chịu đựng ngoài mưa gió — Sài đèn Petromax rất được tiên tân, ít
hao dầu — Cách đốt rất dễ dàng, không sợ chóc chặc đèn gì, ai cũng có thể đốt được — Các nhà
sài đèn manchon thiện nghệ đều công nhận đèn hiệu Petromax là tốt hơn hết —
Đèn Petromax có bảo kiết luôn luôn.

Établissements DAI-ICH

CHUYÊN MÔN BÁN CÁC HIỆU ĐÈN DANH TIẾNG :
PETROMAX, SUCCE-, NOEL, ASIATIC v. v. Đồ phụ tùng các hiệu đèn đều có bán đủ.
No 29 Bd TÔNG-ĐỐC-PHƯƠNG. — CHOLON

BA BÀI TƯỜNG THUẬT

VỀ TUẦN LỄ THỂ THAO Ở HUÉ

(Ba bài dưới đây, tôi theo các báo hằng ngày ở Trung, Nam, Bắc mà chép ra và tóm lại, cam đoan thêm bớt không mấy tí).

I. BÀI CỦA PHÓNG VIÊN BẮC BẮC

XE ĐẠP.—Hôm qua đã khánh thành sân vận-dộng Hué bằng mấy cuộc thi xe đạp. Bắt đầu chạy một vòng xem ai mau nhất. Bông chiếm thứ tư với 38". Đó là một sự không may cho Bông; Đáng lẽ Bông chỉ đạp mất độ 30" là xong.

Quả thực, Bông là một nhà quán-quân đại tài: Thi chạy 10 cây số (20 vòng), Bông chiếm ba giải nhất, chỉ nhường cho Lebras, Trung kỳ, một giải (vòng thứ 15), gọi là tổ tinh thần Trung Bắc.

Chạy đường trường 16 cây số, (Tourane—Hué) tốp về đầu toàn là người Bắc. Chẳng may gần tới đích, Tiến ngã, Bông làm đường, Cr bị chuột rút, Nhân đau bụng, thành thử Săm may mắn vượt lên được. Thế mà Tiến vẫn chiếm thứ hai. Săm có giải thứ hai với Tiến hay Bông xem. Sẽ biết tay!

BÓNG TRÒN.—Đội ban Bắc-kỳ toàn thắng. Bravo Qui! Đội ban Nam-kỳ đã cũng rất hay, nhưng địch sao nỡ 11-hùng tướng Bắc-hà? Bắc được hai bàn cờ một, nhưng nếu còn thời giờ thì có thể được ít ra là bảy tám bàn nữa. Trong hay hết chỗ nói. Viễn, Huân, Thơm làm cho đối phương phải nát đóm kinh hồn.

Vào chung kết tưởng thế nào! Bắc cũng nuốt chửng Cao mên. Vì Cao mên thua Nam kỳ. Thế mà bị thua 1—3, thực là một sự không ngờ trong làng bóng tròn. Hôm ấy, giá dùng mưa phòn hay trọng tài công bình hơn chút nữa thì Bắc kỳ hạ Cao mên ít ra là 18 bàn.

TEN-NIT. Samuel chơi rất hay, những cú revers của Samuel ngoạn mục không bút nào tả nổi. Fong tin như sấm trái phá. Saumont si-mát như búa bổ, khiến đối phương chỉ việc đứng khoanh tay mà nhìn. Hai cặp Fong-Samuel và Saumont-Baflauf ын nhau và đều một cách lạ lùng. Kết cục Nam kỳ hạ Bắc kỳ 5—0 về cúp Pasquier. Nhưng xin độc giả đừng để ý đến kết quả, Bắc kỳ thua chỉ vì trời mưa, sân trơn, và Saumont quá nhũn nhặn. Nếu Nam kỳ bằng lòng đấu lại thì ký giả xin cam đoan rằng sẽ bị Bắc kỳ hạ lại 5—0 dễ dàng như thò tay vào túi lấy 5 đồng trình.

PING-PONG.—Bắc kỳ chỉ có ba người vào dự cúp Đông-Dương thì Thục hạ Khai trong 4 sét đã dứt chức quán quân đánh đơn cho Bắc kỳ và cặp Ung—Thị hạ cặp Khai—Xuyên dứt nốt chức quán quân đánh đôi. Hôm ấy Thục hơi khó ở, nên đánh phi nhiều trái ban. Nếu Thục sung sức thì còn được sáu hơn nữa.

II. BÀI CỦA PHÓNG VIÊN BẮC NAM

XE ĐẠP.—Hôm qua đã khánh thành sân vận-dộng Hué bằng mấy cuộc thi xe đạp. Bắt đầu chạy một vòng xem ai mau nhất. Fidélis, tuyên-thủ Nam-kỳ đạp rất mau le và ngoạn mục. Không hiểu sao lại thứ nhì. Chắc là trọng-tài nhìn quấy, chứ khán giả ai ai cũng công nhận rằng Fidélis mau hơn Lebras nhiều.

Khi chạy 10 cây số (20 vòng), Fidélis đáng về đầu cả bốn lần. Chịu đứng thứ ba là chỉ vì Bông dùng cách man trá vượt lên đầu. Và lại hôm ấy, Fidélis cũng hơi sai cẳng.

Chạy đường trường 106 cây số Tourane-Hué, Săm và tốp Nam-kỳ về đầu. Sự đó không có chi lạ. Trước khi chạy, anh em trong Nam đã chắc nhất rồi. Ấy là hôm đó Săm không sung sức đấy. Nếu sung sức thì không biết còn giải đến đâu!

BÓNG TRÒN.—Cuộc đấu Nam-Bắc thực là một bài học khôn cho 11 tuyên thủ Nam-kỳ: không nên coi thường kẻ kém tài mình.

Thực vậy, họ vừa đá vừa đùa, coi tuyên thủ Bắc-kỳ như đàn con nít. Thế mà phen này vì khinh chiến mãnh tướng bị con nít thắng!

Hai quả bóng do Viễn và Huân đá vào đích đều thua bởi sự khinh thường; hậu tập lùi cho Tịnh bắt, chẳng ngờ bóng bị bên địch phản bỏi mớ vào, nên trơn quá, Tịnh há trượt.

Cứ xem cuộc đá chung kết Bắc-kỳ gặp Cao-mên thua 3-1 thì đủ rõ Bắc-kỳ còn kém Nam-kỳ nhiều. Nếu Nam-kỳ mà gặp Cao-mên thì được ít ra là một lá.

TEN-NIT.—Ngâm Nửa, Sáu, Bảy, Cường đấu với tuyên thủ Bắc-kỳ chẳng khác nhìn mèo vờn chuột. Tranh cúp Pasquier được 5-0 là ít lắm đấy.

Môn ten-nit ngoài Bắc kém quá. Samuel chơi như trẻ con, Fong hăm hờ chẳng ăn ai, Saumont thì hay cau có gắt gỏng, còn Coville còn phải tập nhiều.

PING-PONG.—Bắc-kỳ chắc lấy làm hí hứng lắm đấy. Được thua có làm gì. Khán giả ai ai cũng công nhận rằng Khai chơi hay hơn Thục nhiều. Nếu đánh lại ở ngoài sân, rộng rãi, thì ký giả cam đoan rằng Khai sẽ hạ Thục trong ba sét.

Lối chơi của Thục rất xấu. Thục được là chỉ nhờ về góc gấu.

Còn cặp đôi Khai-Xuyên thì hay vô chừng; Đáng lẽ hạ Ung-Thị trong ba sét, chỉ vì chắc được, và khinh thường bên địch quá, nên mới thua luôn ba sét sau.

III. BÀI CỦA PHÓNG VIÊN BẮC TRUNG

XE ĐẠP.—Hôm qua đã khánh thành sân vận động Hué bằng mấy cuộc thi xe đạp. Bắt đầu chạy một vòng xem ai mau nhất. Lebras, tuyên thủ Trung kỳ giữ kỷ lục Đông-dương bằng con số 35". Kỷ lục ấy còn cao hơn nữa, nếu Lebras sung sức như mọi lần. Thực thế, trước khi khánh thành vòng đua, Lebras chạy hết có 33"1/5.

Đáng lẽ với cái tài ảo thuật ấy, Lebras chiếm luôn giải 10 cây số (20 vòng). Nhưng đương chạy thì Lebras bị chuột rút. Thế mà còn chiếm được một trong bốn giải nhất, chỉ để cho Bông tuyên thủ Bắc, có ba giải mà thôi.

Chạy đường trường 106 cây số (Tourane—Hué), các tuyên thủ Trung-kỳ có nhậy nhường cho Nam, Bắc nhất, nhì. Nhưng thế là phải, mình không nên quên rằng mình là chủ, người ta là khách. Và ở đất nước mình, nếu mình gắng lấy nhất, người ta lại bảo mình đã quen đường lối hơn người ta.

BÓNG TRÒN.—Trung-kỳ chỉ đá với Lào. Vì về môn bóng tròn, người Lào tuy mới chơi, nhưng đá vượt hơn người Bắc và người Nam một bực. Thế mà Trung-kỳ ta hạ Lào dễ như chẻ đóm.

Nam kỳ, Bắc-kỳ không tin lời ký giả thì sang năm cứ kéo nhau vào đây, ký giả cam đoan rằng các ngài sẽ bị thua không còn mảnh giáp.

TEN-NIT.—Ten-nit là môn thể thao nhả nhện. Người chơi không nên nghĩ đến cúp. Vì thế, Trung-kỳ đã nhường cúp cho Nam-kỳ.

Nhưng cứ kể riêng về tài nghệ đánh đơn thì hạ nổi Yên Đệ, họa chẳng có Chim, Giao. Còn cặp đánh kép Phú-Hoạt, thì ối thôi! Thực là sự hãn hữu trong làng quần vợt. Ai ai có coi trận Phú-Hoạt hạ Sáu-Cường là cặp đánh kép giỏi nhất trong Nam, cũng phải công nhận như ký giả.

PING-PONG.—Thôi, chuyện này tuyên thủ Bắc-kỳ sung sướng nhé. Xưa nay động vào Trung là thua, thua khổ thua số, thua đau thua đóm.

Lần này, quan quân Trung-kỳ không dự cúp, cốt để xem Bắc-kỳ có hạ nổi Nam kỳ không. Quả nhiên Thục hạ Khai và Ung-Thị hạ Khai-Xuyên. Ba chàng nên cảm ơn Trung-kỳ đi.

Nói rút lại, về hết cả các môn thể thao, Trung-kỳ cũng đáng đứng đầu.

Chép theo các báo

Khải-Hung

LỄ NAM GIAO

Lễ Nam giao đã tắt. Các ông đại thần đã được cởi giây ủng và tháo mũ cánh chuồn. Người đi xem đã về nghỉ ngơi.

Có người nói lần này là lần cuối cùng có lễ Nam giao. Nhưng lại có người bảo lễ Nam giao chỉ còn có ở nước Nam ta, nếu bỏ đi thì còn ai được mục kích một cuộc tế lễ như vậy nữa. Cho nên, theo họ, nước Nam còn, lễ Nam giao còn.

Đầu sao, năm nay lễ ấy đã tỉnh giảm nhiều, chỉ còn tốn hơn một vạn đồng thôi. Mấy kỳ trước, lễ ấy tốn gấp ba, bốn.

Cứ tiến bộ như vậy mãi, có lẽ rồi ta lại trở về đời Lý, Lê xưa; xem sách cổ để lại thì thời ấy, lễ tế giao chỉ tốn có một trăm bốn mươi năm quan, năm tiền năm mươi bốn đồng mà thôi. (Con số này lấy ở sách Đại Nam lễ chế của Tôn-thừa-Vương)

Từ-Lý

GIẢI THƯỞNG XÚ SỞ

○ NG Phạm-lê-Bông, chủ báo Xứ sở, chủ hiệu pháo, chủ chiếc kim khánh với đôi giày ban, với đôi mả bánh dúc của ông ta vô Hué có giao cho ông Lê-thành-Cảnh, hội viên hội đồng hội chợ một số tiền là năm mươi đồng để mua một vật mỹ thuật làm giải Patrie Annamite, tức là giải Xứ sở. Hội đồng hội chợ Hué đã nhận giải thưởng ấy và đã treo nó rồi. Tôi cũng không nhớ là giải ấy để thưởng về việc gì nữa...

Nhưng, có một điều chắc chắn, rõ ràng, tuy có thể không đúng sự thực được, nhưng rất đúng lý, là số tiền đó, ông Bông có bảo nhờ ông Cảnh nên mua lấy một chiếc kim khánh thật to... Là vì, theo ông Bông, chỉ có món ấy là có mỹ thuật mà thôi.

Ông Bông mới thật là một nhà văn không viết văn tồn sùng chủ nghĩa « nghệ thuật vì nghệ thuật » vậy.

Tu Lý

Tin sau cùng của bản báo đặc phái viên. — Tin ông treo giải một chiếc kim khánh là làm. Ông Bông có mỗi một chiếc kim khánh, ông đại gi mà làm vậy. Thật ra ông chỉ treo giải có cái giấy kim khánh mà thôi. (Tin này gửi bằng giấy thép không giấy)

Tài bút — Tiếc rằng tôi không đọc được chữ Lào và chữ Mên để dịch ra đây những tường thuật của phóng viên hai xứ. Nhưng xin độc-giả cứ tưởng tượng ra. Đại khái như ba bài tường thuật trên đây.

HANOI BAO

Tuần-báo ra ngày thứ tư, giấy 32 trang (16 x 25) bìa in hai màu. Nhiều tranh, ảnh đẹp. Số nào cũng có hai tiểu-thuyết dài, bốn truyện ngắn, thời-sự phê-bình và văn thơ của các nhà văn mà các độc-giả đã từng quen tên biết tiếng.

Giá báo: mỗi số 0\$03, sáu tháng 0\$70, một năm 1\$30.

Thư và mandat mua báo gửi cho:

M. le Directeur du HANOI BAO

88, Route de Hué — HANOI

HỒNG-KHÊ DUỐC PHÒNG

88 Route de Hué Hanoi (sáng lập tại Hanoi từ năm 1922)

Có trong-y xem mạch bốc thuốc chén, bán thuốc bào chế. Có trên 80 phương thuốc gia-truyền chế thành thuốc bột, thuốc cao, thuốc nước, đóng hộp, đóng chai, hợp pháp vệ sinh và rất mỹ-thuật, chữa đủ các bệnh người lớn, trẻ con. Có đại-lý và chỉ-điểm khắp cõi Đông-dương.

Các ngài có bệnh ở gần xin mời quá bộ lại, ở xa xin viết thư về kể bệnh, gửi thuốc theo cách lnh-hóa giao-ngân.

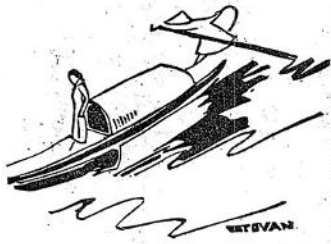
Có sách thuốc nói rõ các căn-bệnh và công-dụng các thứ thuốc để hiểu các qui-khách.

ĐI VÔ HỮU

(Tiếp theo trang 2)

Từ đó, tôi được tự do chạy, kết chỗ này đến chỗ kia, chụp những đạo binh hộ giá, chụp cái « ngự liễn » trong đó tôi được trông thấy tôn nhân ; chụp những cái tàn cao vẩy phủ quanh mình ngài, chụp những ngọn cờ bay cao, những cái phướn nâng cao, những tay áo thụng rủ các màu hoa, những cái mũ có hoặc không cánh chừa và chụp cả những thẻ ngà đeo lưng lủng lẳng không biết bao nhiêu bộ ngực lép.

Chạy tang-tàng mãi cũng chán. Tôi bèn tìm một chỗ cao để giơ máy ảnh chờ kiệu vua đến gần. May sao gặp một chiếc xe hơi ở trước cổng một nhà tây bên đường. Trên nóc xe hai vợ chồng người Pháp đương bối rối lúng túng với

— Các ông có lui đi không ! Lui đi !
— Thừa ông...
— Không ! Dữ đi, dữ đi, tôi bảo thế
Bỗng một tiếng hô, một hồi ken chào. Mọi người đứng im phăng phắc, cứng đờ như tượng đồng : đạo ngự đã tới.

Tôi vừa cho máy ảnh làm việc vừa sẵn lại gần cổng, mắt luôn luôn rình cử chỉ của những người canh gác, rồi thừa lúc họ không đề ý, tôi lọt vào qua cổng chính : cá vượt vũ môn.

« Vũ môn » đây là cổng trai đàn. Tôi bước được qua liền chạy ngay đến hiên ngoài trai cung, một nơi triều nghị tạm thời mà tôi chỉ có thì giờ trông thoáng thấy mấy cái ghế vàng son bày chính giữa.
Trên cái sân rộng, ngự liễn đã tới, thong thả hạ giữa bốn hàng « linh mới » và « linh cũ ». Linh cũ là những người

áo vàng, nếp đỏ, thắt lưng chèn, đôi mũ và đi hia. Còn linh mới là những người mặc binh phục kiểu tây, đội nón chóp đồng và chân không đi gì hết.

Về trang nghiêm không thể nào tả được, nên tôi không tả. Đợi cho lúc nhà vua vào trai cung và sau khi bộ áo thụng vàng phủ trên « long thể » của ngài với cái khăn xếp vàng đã khuất sau tấm màn gió cũng vàng, tôi mới nhẩy ra. Vừa lúc đó, ông tây lúc này đã đang sạo sục khắp nơi, hạ lệnh cho một đội lính đi đuổi hết mọi người lạ một ra khỏi trai đàn.

Chỉ có mấy người lạ mặt lên vào là tôi với vài ba người Pháp nữa.

Chủ tâm ở lại để xem những điều mà người thường không ai được xem, nên tôi cố lén vào một gian nhà ngang ở phía tả trai cung. Hai người Pháp cũng mang máy ảnh như tôi, thấy ý kiến hay cũng vào theo, nhưng bởi họ to lớn hơn mình, nên họ bị người ta dễ trông thấy. Vì thế, mà cả tôi lẫn họ bị lộ cơ mưu. Viên quan võ hàm hàm bước tới sừng sộ với chúng tôi :

— Các ông có muốn tôi ra lệnh đuổi không ?
Chúng tôi không muốn ông ra lệnh.

Ra đến ngoài tôi vẫn ngẩn ngơ nhìn vào một cách thêm muốn. Chợt thấy một người Pháp khác, ăn mặc rất lịch sự, bước lên phía cổng và ra hiệu gọi một người quen ở trong sân. Người quen ấy là ông Vi-vân-Định. Một kẻ hay (Xem tiếp trang 9)

CẬU LINH.....

TÔI không nói những cậu linh áo đỏ, nếp xanh, có khi đeo thẻ ngà, đến đàn xếp người đi xem hay kéo xe các đại thần. Tôi chỉ nói cậu linh cũng mũ, cũng áo, cũng hia mà tôi thấy trên đàn tế Giao.

Mũ của cậu ở đằng sau gáy có một nắm tròn tròn nho nhỏ như cái búi tóc của lý Toét. Nhìn thấy nó, tôi sinh ra một mối nghĩ ngợi : không biết vì nó mà đàn ta sinh ra đề búi tóc, hay là đàn ta có búi tóc nên mới theo hình mà đặt ra nó. Một vấn đề quan hệ đến vận mệnh nước nhà, đáng để cho các nhà bảo tồn nghiên cứu vậy.

Áo thụng và giày ủng cũng na ná như áo, giày của ông thượng. Áo sỡn vải, màu xanh da trời đã biến ra màu đỏ bần, trong đó những lỗ thủng để hở màu trắng của chiếc áo trong, lấp lánh như những ngôi sao ; một vài nơi, có miếng vá đem màu xảm lại, như đám mây đen làm tối một góc trời chiều.

Mẫu ủng cũng tang thương : trước kia có lẽ là màu đen, bây giờ chỉ còn là màu một đêm sáng trăng. Có lẽ vì đã chịu phong trần ở dọc đường nhiều quá. Đôi ủng điều linh ấy đựng một đôi giò không bit-tát : ai có ngó xuống chắc cũng phải lắc đầu mà thờ dài. Đôi ủng có khi cũng không chịu nổi, phải há miệng ra như miệng cá ngạo, để cho đôi bàn chân tìm lấy chút không-khí ít vẫn hơn.

NGƯỜI ĐI CÔI

NGƯỜI đi xem rất tấp nập. Có ông tây xù, có bà đầm gọn gàng. Có cô gái Huế đeo kiềng, có tiểu thư Hanoi thướt tha, có cả bà Bé Tý nữa. Nhưng phần đông là các ông hường, ông thị..... được ngày đem phôi mảnh thẻ ngà qui.

Các ông ấy đứng rất có phép tắc, mà cũng rất có oai. Khăn đen, áo gấm lam tron như lĩnh, chiếc quần là cứng và thẳng như kẻ, đôi giày ban bóng có thể soi gương được, các ông, như ở trong hòm mới ló ra..... Trên cổ, màu đỏ thắm của chiếc giày, và màu ngà của chiếc thẻ bài in lên màu lam của áo, khiến cho ta có cái cảm tưởng được ngắm cô gái Mường bận áo mới hay hộp kẹo tây làm quà cho trẻ con hôm lễ Noel.

Các ông ấy trịnh trọng bắt tay các ông tây quen và cúi rạp chào một ông đại thần chảy qua, rồi trịnh trọng nói với nhau :

— Quan cũng đi coi à ?
— Ấy, quan tả lý mới ở tôi ra.....
— Tôi thì ở nhà quan thị lang.....

Rồi các ông ấy ngưng lại một cách oanh-liệt, như đã có tài làm được một việc rất anh hùng.

Từ Ly

cái máy ảnh của họ. Lập tức, mím một nụ cười rất có duyên, như trên miệng một ông quan thuộc ti, tôi hỏi người Pháp :

— Ông làm ơn cho tôi lên xe, tôi đi chụp ảnh cho nhà báo.

— Còn tôi, tôi không là người nhà báo, nhưng tôi cũng chụp.

Người Pháp ra vẻ bằng lòng vì câu nói lý thú ấy, nên để cho tôi được lên.

Đến cổng trai cung.

Đưa mắt qua, tôi đã biết rằng chỗ này phòng giữ rất cẩn thận. (1) Lên vào được cái cổng kia là làm được một việc lớn, vì trước cổng có những binh lính đứng gác, lưỡi lê cắm trên ống súng sáng loáng như chực đâm vào bụng mình.

Một người quan binh Pháp, mặc đại trào phục, không đợi tôi lại gần, đến đón tôi bằng bộ mặt lạnh lùng như nước đá.

1 - L.T.S. - Lúc Lê Tà đến sở Mật thám lấy giấy vào thì họ nói đã có người nhà báo đến trước nhận rồi. Ông P.N, người nhận giấy đó, làm ơn gửi trả lại giấy nhà báo ngay cho.

NHỮNG CẢNH ĐẸP MẮT

ÔNG THƯỢNG

ÔNG đội mũ binh thiên, mặc áo thụng xanh, đi giày ủng. Ông có khi có râu, có khi không có râu và thường béo tốt lắm.

Mũ binh thiên gọi vậy, vì thượng từng là một miếng bìa hình vuông để nằm ngang với mặt đất. Miếng bìa ấy lại có tua rủ xuống như bức màn thưa, rung động dập dềnh theo điệu cử động núng na núng nính của ông thượng.

Áo thụng của ông thượng rộng rãi rủ xuống như cái áo của bà đầm xòe ở thế kỷ trước. Đằng sau lưng có hai cái cánh hạc, để cho ông có muốn lên trời thì vỗ mà bay lên. Nhưng không hiểu làm sao, cánh hạc chỉ đủ cho ông treo lên đàn Nam giao một cách nặng nề như con chim tha 60 ki-lô thit.

Nhưng ngoạn mục nhất là đôi giày ủng. Không cần tả, ai cũng biết đôi giày ấy như thế nào : nó như đôi hia ông Tào, nhưng rất lớn, rất rộng. Cũng vì vậy mà trên đàn Nam giao, nếu ai

đứng trên nhòm xuống, hẳn thấy bộ giò của ông thượng trong đôi ủng như hai cái que trong hai cái lọ lọc bình. Thỉnh thoảng ông thượng lại cúi xuống, xò vào đôi hia, như sợ lúc giơ chân lên, nó tụt ra mắt.

Lúc bấy giờ là lúc có thể lấy tâm lý học xem chân mà đoán được chân tướng của ông thượng. Là vì đôi chân còn có bit-tát, có nịt nữa. Bit-tát ông thượng có cái bằng tơ, có cái bằng vải, có cái bằng lụa : nghĩa là có ông tính xuềnh xoàng, có ông thích hoa mỹ, có ông ưa đồ vừa đẹp vừa bền.... Nịt, có cái nịt tây, có cái nịt dăm, có cái chỉ là một khoanh cao-xu tròn.... Những ông dùng khoanh cao xu chắc là người khát khe, thắt cái gì cũng chặt chẽ lắm.

Ông thượng cúi xuống nhét lại ống quần vào trong bit-tát, là một cảnh tượng không tiền khoáng hậu. Nấp mũ binh thiên nghiêng ngả, áo trào xanh xòe trên mặt đất, hai cánh hạc nghênh lên trời, mặt hồng ông thượng với màu trắng chiếc quần hộp nhিপ nhàng với nhau như một khúc-nhạc....

BỒ THẬN (BỒI BỒ TINH THẦN)

Vị thận kém, huyết xấu, nên các đầu xương đau mỗi (nhất là xương sống và xương đầu gối) Đêm nằm tâm thần bàng hoàng (chiêm bao), có khi lại xuất tinh nữa. Đi xa người mệt nhọc, hay thở, mắt hoa, đầu vàng v. v. Vậy dùng ngay thuốc ĐẠI BỒ THẬN số 14 (giá 1\$00 một hộp) sẽ khỏe mạnh khoan khoái ngay. Nam nữ đều dùng được cả. 5\$00 6 hộp.

nhà thuốc BINH HUNG

67, RUE NEYRET - HANOI

ĐẠI LÝ. — Hảiphong : 60 Paul Doumer — Thái-Bình : 112 Jules Piquet — Camphanine : Phúc Hưng Long — Ônng Bì : Kim Lan 51 Rue Harnecard — Tuyên Quang : Les R. des Mandarins — Yênbây : 18 R. des Forgerons — Viêtri : Đàng đình Chiến — Vinh : Tam Kỳ Marsechal Foch — Saigon : Trần nguyên Cát 81 Bđ Charner — Soctrang : Hồng Điền — Gòcông : Nguyễn thế Đường — Battambang : Trần bá Quán — Pnom Penh : Việt Kiên 59 Rue Delaporte.

"KHI HU' HUYẾT BẠCH"

Đàn bà vì huyết kém, hay chóng có bệnh Lậu, Giương-mai truyền sang, nên sinh ra bệnh khí hư. Khi hành kinh thấy ra nhiều chất trắng. Có người thấy sốt, rức đầu, chóng mặt này đom đóm mắt, thỉnh thoảng lại sôi bụng đau bụng nữa. — Nên uống thuốc « KHI HU' » (1\$20 1 hộp) bất cứ lâu, mới, nặng nhẹ, đều khỏi rứt hẳn. Khi uống thuốc này, lại lấy thứ thuốc số 70 để vào cửa mình sẽ hút sạch chất trắng và dùng thuốc sát trùng số 16 rửa cho sạch.

VỤ CUỐI

Của N. X. P.

1. Khám bệnh

Bệnh nhân nói với ông thầy thuốc:
— Thăm bệnh tôi, các ông kia đều nói căn bệnh khác hẳn ông.

Ông thầy thuốc cười mũi, nói giọng quả quyết:

— Ông cứ yên tâm, đợi khi mổ tử thi khám, ông sẽ rõ ai phải, ai trái.

2. Ngủ trọ

Một hôm giữa nửa đêm Ba Ech đến một tỉnh nhỏ kia. Ở đây chỉ có mỗi một « Ô-ten » mà buồng thì hết cả. Tuy thế, Ech cố nài, nên chiêu khách, chủ nhân định xếp cho chàng một chỗ ngủ và bàn:

— Trong buồng ngủ tôi có một chiếc ghế dài. Nếu vừa ý, ông có thể ngủ ở đây được.

— Thế thì được lắm.

— Song có một điều bất tiện cho ông, tôi xin thưa trước, là tôi ngáy dữ lắm.

Vui vẻ Ech trả lời:

— Không hề gì. Sống mỗi người một nết... Chính tôi đây cũng có tính hay hoảng khi ngủ mê, có khi nửa đêm dậy đập phá lung tung.

Hai người đi nghỉ. Sáng dậy Ech tỉnh táo khoan khoái, còn chủ nhân trông bơ phờ, mặt nhọc. Ông giận quá, gắt:

— Sao ông bảo với tôi rằng ông có tính mê hoảng, mà cả đêm qua không thấy ông nhúc nhích?

— Phải, nhưng nếu không thế ông đã ngủ say và ngáy rầm-rĩ, mà chính tôi đây đã không ngủ được.

Của Cúc Hoa, Hanoi

1. Lý dị

ÔNG AN — Người chồng xin lý dị người vợ phải có chứng cứ gì đích đáng. Ông có thể cho tôi một cứ gì không?

ÔNG X. — Bầm, chừng có nhiều lắm. Tôi xin kể một cơ:

— Đêm nọ tôi nằm chiêm bao trông số độc đắc 10 vạn đồng. Đến lúc thức dậy, tôi kể cho vợ tôi nghe. Vợ tôi nổi giận vác gậy đánh tôi bụi bảo sao không đi gửi tiền vào nhà « băng » xong rồi hãy dậy. Như thế, tiền không mất.

2. Nhà nhận

Nhân có cuộc chợ phiên giúp dân bị nạn, có một cô đi bán « mề dầy » quyền tiền.

Lúc đến gần một bà nọ có vẻ giàu, nhưng hà tiện lắm. Bà ấy vứt vào rổ một xu. Cô kia nhất đồng xu đưa cho bà ấy và nói một cách nhã nhặn và lễ phép:

— Thưa bà, Tôi không có tiền trả lại.

NỤ CƯỜI NƯỚC NGOÀI

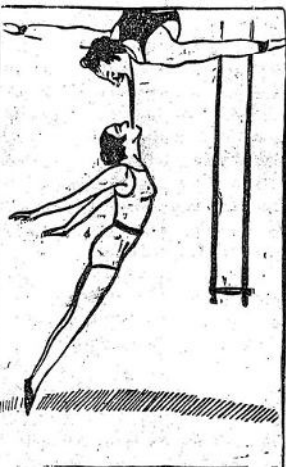
— Nếu hội đồng giữ tôi ở lại thì tôi sẽ biến giấy về cho mẹ biết.
— Vô ích cậu ạ! Giấy của cậu tôi vừa đọc rồi.
(RIG ET RAC)

— Bác không xuống à?
— Tôi đợi cho sơn khô.
(STAR)

— Tôi lái xe đã mười năm nay, chỉ mới bị tai nạn có ba lần.
— Tôi mới bị có hai lần thôi.
— Thế ông lái xe từ bao giờ?
— Từ hôm qua.
(RIG ET RAC)

— Thế nào, có có bằng lòng lấy tôi không? Có trả lời ngay cho.
(MARIANNE)

TRONG RÁP XIẾC
— Cậu lại tăng tịu với người đàn bà hai đầu rồi! Chứng cứ còn rành rành trên má kia kìa.
(LE RIRE)

TÔMÔ

MỘT CUỘC CHIẾN TRANH KHÔNG ĐÁNG CHỤP ẢNH

MỘT nhà quay phim Anh, do một hội chiếu bóng cử đi lấy thời sự chiến tranh ở Đông-phi vừa trở về nước sau khi đã lưu ở Abyssinie một thời kỳ khá lâu. Ông nói chuyện với một nhà báo rằng có rất nhiều dân Á hiện nay vẫn chưa biết nước họ có chiến tranh với nước Ý. Còn về mặt trận thì chỉ toàn những trận đánh nhau nhỏ nhặt, rải rác, không có gì đáng kể là « tài liệu hay » cho một nhà chiếu bóng đã phải hy sinh hàng bao nhiêu ngày giờ giông gió, « lặn lội », khắp xứ để được mục kích một cảnh chiến trường hùng vĩ. Phần nhiều phóng viên ngoại quốc được cử « đến nơi » để điều tra, chỉ nằm rờ ở Djibouti, buồn tưởng chết * đi được.

MỘT CUỘC ĐIỀU TRA CỦA NHẬT

NHA học chính ở Kobe vừa mới làm một việc điều tra rất đáng chú ý. Lực lượng cái thông minh của mỗi đứa trẻ đều có ghi chép bảng số điểm, mà 1.0 điểm là tốt bậc. Trong 70.000 cậu học trò bậc sơ học thì 165 cậu được 150 điểm. Người ta nghiệm ra rằng cái tuổi quá chênh lệch của cha mẹ cũng không có ảnh hưởng chẳng hay cho trí não của đứa trẻ, vì xét ra trong số 165 cậu mà ta có thể gọi là thần đồng ấy, một số khá nhiều là cha từ 43 đến 45 tuổi và mẹ từ 25 đến 27 tuổi; nhưng phần lớn là cha và mẹ chừng 30 và 24. Những cha mẹ còn trẻ tuổi quá thì ít khi có con được điểm cao và hình như tuổi quá cao còn hơn là tuổi quá trẻ.

Người ta còn xét ra những trẻ thông minh xuất sắc là cũng do ở cha mẹ khỏe mạnh không bệnh tật.

KÍNH TRỌNG CHA MẸ

NGƯỜI Nhật cũng như người Đức, nhất nhất một lý một tí, việc gì cũng muốn đặt luật pháp để ấn định cho phân minh.

Vi thế, nên cách đây không lâu, ông thượng thư bộ học có ra một đạo sắc lệnh bắt những học trò nhỏ các trường không được gọi cha mẹ bằng những tiếng « thầy » hay « mẹ » như xưa nữa.

Những trò nhỏ, theo sắc lệnh, bắt buộc phải gọi cha mẹ là: « thầy đáng kính » và « mẹ đáng kính ».

Lý nhiên là cha mẹ phải cảm đáng cái trọng trách thi-hành sắc lệnh và việc trừng phạt những kẻ « phạm luật » hẳn sẽ phải tùy theo ý muốn của cha mẹ mà ấn định!...

170.000 BÁC-SĨ Ở ĐỨC

NĂM năm ở các trường cao-đẳng Đức, người ta làm và in biết bao nhiêu luận án, năm năm nước Đức xuất sản biết bao nhiêu bác-sĩ mới. Trong năm 1933,

bị phạt 1000 \$

Bản hiệu đã từng nghiên cứu hơn 20 năm, mới chế ra được thứ rượu « CẤP KỆ HỒ CỐT » trước chỉ để cho người trong hiệu và bà con quen thuộc dùng, bất kỳ nam phụ, lão, ấu đã dùng qua cũng công nhận rằng thứ rượu này rất là kinh nghiệm — Nhà Đoàn đã khám nghiệm thứ rượu này dùng về sinh, đã cho phép bản hiệu ngày 11 Mars 1935 chế tạo để bán ra ngoài. Bản hiệu lại mới bị nhà Đoàn phạt 1000\$00 vì khám thấy số rượu thừa trước còn lại. — Bản hiệu chuyên chế thứ rượu « CẤP KỆ HỒ CỐT » này bằng cao hồ cốt, cấp kẹ, xương bìm bịp, sâm, nhung, kỳ quế, thượng hảo hạng, để trị các bệnh như : đàn ông phong, tê, thừ, thấp, đau tức đầu xuyên ra sau lưng, sau vai, đau bụng kinh niên, liệt dương, phạt thận, tinh-khi bất cố, đàn bà, con gái: hoặc kinh nguyệt bất điều, khí hư, huyết hư, sinh ra xanh xao gầy yếu, gần đến ngày kinh hay đau bụng, chóng mặt dùng thứ rượu này thì được béo tốt, khỏe mạnh, đàn ông thì tráng dương cường khí, đàn bà thì kinh điều, huyết tốt, thai sinh giai, đàn bà mới đẻ uống một chai thì đổi máu xấu sinh máu tốt, trông thấy đỏ da ngay, thật rất là thần hiệu, các quý khách ai có dùng qua mới biết, bản hiệu không dám nói sai.

Giá bán mỗi chai lớn 01.80 là 1\$80 — mỗi chai nhỏ 01.40 là 1\$00 — mỗi chai nhỏ 01.20 là 0\$50

CÁCH DÙNG: Sáng một chén, tối một chén, kiêng nước độ 2 giờ sẽ uống và kiêng củ cải, rau cải.

QUẢNG-ĐÔNG TỈNH **BAO ĐA HOAN** Kính cáo.

ở tỉnh Reich có 7.323 bác-sĩ tân khoa. Sau hồi đại chiến, nước Đức có 06.937 bác-sĩ. Trước khi chính chiến, chung bình mỗi năm có 3 000 bác-sĩ mới; mấy năm gần đây, số chung bình là 7.000.

Kể từ năm 1900 tới nay, có 170.000 người đỗ bác-sĩ. Tính ra cứ 40 người Đức thì có một người bác sĩ. Trong số bác sĩ ấy, y sĩ rất ít, còn phần nhiều là uật gia và tài-chính gia. Cũng có rất nhiều bác-sĩ triết học, hoặc tự nhiên học.

TIẾN BỘ CỦA NGHỀ LÀM ĐÀN

CÁC bạn chẳng còn lạ gì đàn cũng như rợ vang càng, lâu năm càng quý. Nhưng người ta nói càng quý giá hơn nữa nếu đàn đã được một nhạc gia có giá trị làm chủ, vì gỗ đàn đã giữ được những gân hay của tài tử.

Thật cũng lạ cho là phải, song có một điều rất dễ hiểu là những đàn cũ hàng mấy trăm năm rất có giá trị. Nhưng các bạn cũng thừa hiểu rằng, những bằng có viên vông ấy sống sao được ở thời nay là thời buổi tiến bộ, mà người ta muốn thực-hành cho được ngay những ý người ta đã nghĩ.

Một người Mỹ là Harvey cho rằng chữa bệnh bằng cách áp điện và chiếu điện rất thích hợp với bộ phận của người ta, thì cũng có thể làm dịu thờ gỗ cho đàn có thứ một tiếng hay. Hình như ông Harvey đã đạt được ý nguyện. Ta cũng nên mừng cho ông, vì đó cũng là tin mừng cho thính quan ta. Ông Stradivarinis, người thợ làm đàn trứ danh ở Ý mà đến năm chín mươi ba tuổi còn cặm cụi làm đàn, vì đã qua yêu nghề, hẳn ở dưới tuổi vàng cũng phải vỗ tay mừng.

N.H.N

CẦU Ô

Cần người làm

Cần một người có thể dạy đề thi B.E. năm 1:37.

Hỏi M. Yêu, phố Au-phông, phủ Từ-lý, Haiduong.

Cần dùng hơn 30 người thợ may áo Pull'over và chemisette thật khéo.

Hỏi Hiệu Cư Chung 10, Cotton-Hanoi.

Cần ngay hai người có bằng cấp tú tài, có tuổi, đứng đắn để dạy học.

Hỏi M. Lãm tổ-hùng Institution Cầm-bàn. Qui-Nhon

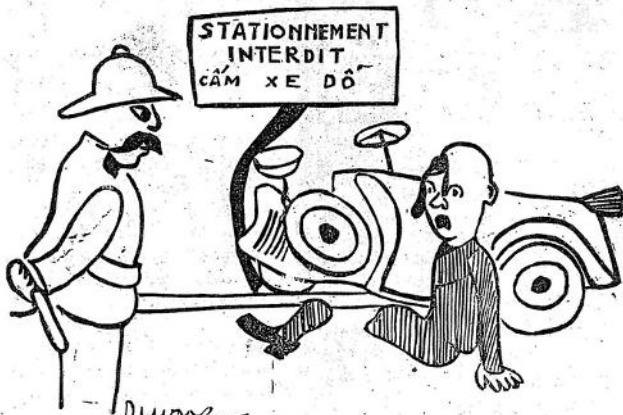
Xin việc làm

N. 113 - Có bằng Diplôme, đã học qua hai năm ban tú tài (ban triết học). Muốn tìm chỗ dạy học ở Hanoi (dạy chuyên về Pháp văn).

Hỏi M. Cao, 37 Citadelle, Hanoi.

N. 114 - Trẻ tuổi, nhanh nhẹn, vui vẻ và đứng đắn. Đã học qua ban thành chung. Giỏi Pháp văn và Quốc văn. Muốn tìm một chỗ làm ở nhà báo, ở sở buôn, hay dạy tư để có thì giờ học thêm (cốt nhất ở Hanoi và làm việc có giờ).

Hỏi M. Pao, phố Bình-giơ.

- Ai cho phép ông đồ xe chỗ này ?

ĂN VÀ NGỦ

(TRUYỆN VUI VỀ HUẾ)

GIỮA MỘT GIA - ĐÌNH CÒ

Ở nhà một ông quan to trong Huế, trong một ngày và một đêm, tôi đã được sống những phút sống lặng lẽ, và... khó chịu. Nhất là trong những phút đó, một vài lúc ngồi buồn, bất thình lình tôi lại «đạo» một tiếng bâng quơ, vô nghĩa.

Thế nghĩa là tôi chỉ còn vợ vẫn nhớ đến những tiếng «đạ» ngoài giao, có khi lại vô lý nữa, nó điếm những lời nói du dương, trầm giải, tình tứ như một hơi đàn lúc bắt sang giây tổ-lan của mấy đóa hoa Phú-xuân.

MỘT BỮA CƠM

Bữa cơm thường nhà quan trong Huế là một công trình, phiền phức như một bữa «giám-ghem» hay một bữa «lá-pi-lù» (ăn cạnh lò) ở ngoài Bắc.

Đầu trò là rau, rất nhiều rau và các thứ mắm. Chỉ quanh với món rau, mà hai có thiếu nữ sạch sẽ và nhanh nhẹn đã bắt cả một buổi sáng để cắt, sen, bày biện cho đẹp.

Trên mâm cơm, đếm thăm được hơn hai mươi món, lơ thơ đặt trong những đĩa và bát «tim» nhỏ bằng nửa đĩa và bát ngoài Bắc.

Bữa cơm mâm là «hòn đá thử vàng» để thử tư cách lịch sự của tôi - nếu tôi có thể nói thế được.

Vì một bát cơm, bâng thàng ra, tôi chỉ và lùa một miếng hết; cả mâm đồ ăn, rợn ra cho năm người, chỉ hai người

như tôi khoảng một lát là phải nhăn hết như chùi.

Cách ăn thanh cảnh như Nhật-bản, những món ăn tẩm mủn như Nhật-bản. Chỉ có những người mời ăn, những đóa hoa hàm tiếu đẹp như hoa thủy tiên, có lẽ là hơn Nhật-bản.

Tóm lại, ăn phải rề mồm miệng, mà hề ăn một miếng là phải nói một câu truyện, hay là ít nhất, phải «đạ» một tiếng nữa để đáp lại lời mời của mọi người, rồi khum khum hai vai mà vác cái bụng còn đói đi ngủ. Giữ được như vậy, thì hình như tôi không phải là người Bắc cực kịch nữa.

MỸ THUẬT ĐI NGỦ

(do người nhà tôi thuật lại).

— Lúc đã ngập không còn nề ai cả (hài có thiên kim tiêu thư Huế), và khách (người nhà tôi), đều sựa soạn đi ngủ mỗi người theo... một lối riêng.

Đi ngủ ở ngoài Bắc, là một cái khoái lúc thân thể không còn bị kiềm thúc.

Nhưng, sớ tóc, cởi bỏ áo ngoài ra, rồi nhẹ nhàng nhảy lên giường là một sự lạ lùng ít có đối với hai cô, vì hai cô phải «kêu trời», lúc được trông thấy và tranh nhau ngắm cái áo cánh của đàn bà Bắc như ngắm một cái áo rục rở của người Mán.

Thật ra, áo cánh của hai cô nó ngắn cùn cởn như áo trong của một thầy linh huyện.

ĐI NGỦ NGAY... ĐI CHƠI

Trông thấy các cô quần lại bộ tóc cho thật chặt, sửa sang lại quần áo, và mặt phấn, người nhà tôi yên trí là các cô sắp sửa đi đâu có việc. Hồi, các cô chỉ mỉm cười, then thò và bí mật.

Rồi... thàng thàng, bước lại bên giường, các cô khép, là áo dài lại thật cẩn thận, nhin thò và gọn gàng nằm ghé một bên.

Không hề cựa cựa, không nói to, các cô ngủ một giấc «cứng nhặng» đến sáng. Tối qua, thấy các cô nằm làm sao, sáng dậy, cũng vậy, nghĩa là đầu không bả tóc, áo không nhàu, không lệch tà, ngủ cũng như không ngủ.

Đi ngủ, ở đây, một chốn thâm khuê vẫn khép chặt trước cuộc đời sống mới, đi ngủ là một môn... mỹ thuật có thể làm cho người ta khó chịu được...

CÂU TRUYỆN GÀ.

Tôi được gặp cứu-tinh ở phố D. B. trong một nhà gạch kiểu tây hai tầng

HÀNG

C. P. A.

Chuyên môn làm quảng-cáo về mọi phương-diện. Tô-chức và xếp-đặt theo lối mới. Chắc-chắn là nhanh chóng và kết quả mỹ-mãn. Nhiều sáng-kiến hay về lối quảng-cáo bằng **tàu bay**

Xin mời đến thương-lượng hay biên thơ về tòa báo cho:

M. Nguyễn trọng Trạch

Directeur

du Comptoir de

Publicité Artistique

bầy biện theo tán thời. Vì ở đó, có một ông bạn cũ, làm «quan tham biện» đã mời tôi về nhà cho tôi hưởng hai con gà nấu đủ lối, sà lách (món ăn quý lắm), rượu, cà-phê, thuốc là Camel.

Tôi nghĩ y cảm ơn «quan tham biện» Ngài liền cười:

— Có gì là hậu đãi! Chỉ về! Vì những món này không có chỉ là đất cả. Thịt bò không nói làm gì. Nhưng thịt gà thì tôi ăn thường thường, đến phải ngấy, vì ở đây, gà bán rất rẻ, độ mười lăm xu một con, và vì một lẽ nữa.

«Gà trong này ít người ăn lắm, một là mười lăm xu là to đối với dân nghèo, hai là gà trong này, họ chỉ mua cho trẻ con ăn mà thôi.»

Chắc lúc đó tôi dương lên hai con mắt trở trở vì ngạc nhiên.

Bạn tôi liền cười:

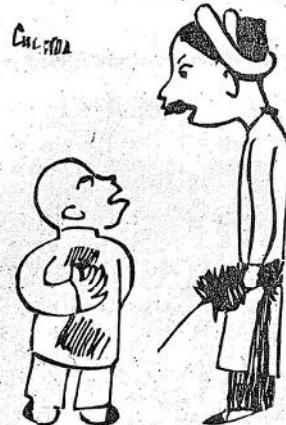
— Gà, anh hiểu chưa? Trong này hay là ở đâu cũng vậy, vốn là một món ăn rất độc cho người có bệnh hoả liễu. Riêng ở trong này, lại có nhiều người có hay là nghi rằng mình có cái bệnh đó. Nhân thế lại nghèo và rất ghét tiêu hoang nữa.

Bạn tôi còn tiêu chú rất cẩn thận: — Những điều tôi nói đây là do ở cuộc điều tra riêng của thàng bếp nhà tôi...

Trọng-Lang

LÝ LUẬN

Cal: 101

— Tỷ ơi, sao mày mặc áo mới mà mày làm bẩn hết.

— Thưa me vì lúc con ngã con không kịp đổi ra.

SỮA NESTLÉ

Hiệu con chim

SỨC MẠNH CỦA TRẺ CON
BAO THẦU CHO CHÍNH-PHỦ PHÁP

ĐỘC QUYỀN BÁN: cho các nhà thương, các nhà hộ-sinh và các nhà thương binh, v. v.
Ở TRUNG-KỲ, BẮC-KỲ VÀ CAO-MAN

ĐI VÔ HƯẾ

(Tiếp theo trang 5)

hiện tôi. Tôi liền bước ngay đến bên người Pháp mập mạp như vira nói và ra hiệu, làm như một người đang bán tán với ông ta. Ông Vi ra. Tôi ngả mũ chào, rồi nhân lúc ông nọ dẫn ông kia vào, tôi cũng theo vào, và ung dung như quen thân với cả hai người. Nhờ thế, tôi được xem xét một hồi nữa.

Lúc trở ra, tôi cứ ngang nhiên đi giữa một đại quan và một qui quan, khiến cho bọn lính săn đuổi tôi lúc này phải khiếp phục. Tôi muốn báo thù nên nguyệt họ một cái dao dẽ và lên một với họ như... một ông thượng thư.

Hai giờ đêm hôm đó, chúng tôi đi xem cuộc chính lễ Nam giao.

Về lễ Nam giao thì tôi biết nói gì bây giờ.

Vì toàn là những điều... khôn xiết nói! Có chăng chỉ hàng thông cao ngất dĩa reo cùng những ngọn phi lao. Cả cảnh giao đàn, chỉ có những thứ « cây thi sĩ » đó là đáng chú ý.

Không đời nào tôi quên được những phút trang nghiêm tới thần thơ đứng lặng, trông lên những vầng lá rậm mờ như khói lục, in bóng lên nền trời xanh lơ. Nâng chiếu thưa thớt còn vương trên một vài đầu cây, như cho tôi nhớ đến những vẻ nên thơ của lòng nhớ tiếc. Gió hiu hiu thổi một cách âm thầm đục lấm nhòe nghe thấy những lời rả rĩ. Thi ra cái đẹp không những chỉ ở đôi mắt đa tình hay cặp môi thắm tươi của người thiếu nữ, cái đẹp còn ở cả trong những vật vô tri vô giác, ở cả trong những vầng thông hùng vĩ như đây.

Rồi đến đêm trăng sáng sao thưa như đêm nay, cảnh rừng thông lại giữ một vẻ cao cả khác thường, những thi vị khác thường. Bóng lá bi mật mờ, hồ như thức dậy với tiếng gió vèo qua, như đang to nhỏ kể lại những việc trầm, nghìn năm xưa, nhắc lại cho nhau nghe truyền tâng thương biến cải.

Tôi đang thơ 'hân trong bộ áo sáng sinh màu lam và đang bùi ngùi vì những câu văn chương rề tiền ấy, bỗng đồng hồ chỉ ba giờ sáng lúc nào không biết. Một hồi nhạc tấu đưa lại, trên giao đàn

lừa nền cao và ánh đèn lồng lơ lửng tới tập người ta sơn sao rực rạch lên một lát: — lễ Nam giao đã xong.

Và cái phận sự người phóng viên đi xem lễ Nam giao cũng xong.

Cả ngày, hôm sau là ngày riêng của tôi, tôi liền rủ Ngô-không và Từ-ly đi ngắm về đẹp kinh thành trên nhan sắc các cô gái Huế. Tôi nức nở khen bằng những lời kiêu cách:

— Tha hồ cho Huế buồn, Huế thắm, Huế ủy mi vuốt vuốt như một anh đồ gàn. Nhưng Huế rất đáng yêu vì có sông Hương và các thiếu nữ.

Ngô-không cãi:

— Hanoi cũng không thiếu người đẹp.

Từ-ly tiếp:

— Mà cũng có sông: sông Hồng hà.

Tôi:

— Nhưng thiếu nữ ở đây đẹp một cách tinh tú, đắm đuối, mơ màng, đôi mắt của họ cũng đắm đuối mơ màng như lộng lẫy in màu nước sông Hương. Còn ở Hanoi thì...

Ngô-không cười:

— Ở Hanoi thì... được cái mắt các cô không in màu nước sông nào hết.

Hôm chúng tôi về Hanoi, các bạn hữu cũng hỏi han về truyện đi Huế. Tôi lại đem các cảm tưởng về Huế đẹp và Huế thơ kể lại một cách nhiệt thành, hăng hái lắm. Nhưng lúc họ hỏi:

— Thế còn lễ Nam giao?

Tôi chỉ ồm ờ không muốn đáp. Sau cùng, để một ngôn tay lên miệng, đưa mắt nhìn ra một cách bí mật, rồi nhắc lại cái câu trả danh của Césaire khi thuật truyện thắng trận với dân La-mã (duy đôi đi một vài chữ):

— Tôi đã đến, tôi đã xem và... tôi đã đi về.

Lê Ta

ĐÌNH ĐÁM HỘI HÈ

Tôi đã được nhiều lần đi ngắm, ở chốn thôn quê khi đình đám, việc làng, Các cụ trong đàn làm lễ tế thành hoàng. Theo những nghi tiết kèn trống cầu họ. Ra rảng trịnh trọng, đường hoàng, oai vệ.

Với bộ áo lam, mũ tế, đôi hia, Rõ ra tưởng tượng mũ áo râu ria, Sừng với mõ lễ nghi tỉ mỉ.

Nào bái, nào hơng, nào bình thân, nào phục vị,

Nào dẫn rượu ra, lại đệ rượu vào, Theo nhịp chiêng nhịp trống ồn ào,

Lấn tiếng kèn, sáo, nhị, nồn nao, inh ỏi, Trong chốn đình trung son chói lợi,

Đèn nền sáng trưng và hương khói ngụy nga,

Có tàn, có tán, có lọng có cờ, Và đồ lễ bộ rườm rà, ngắt ngừng.

Tú Mỡ

BIÊN CẠNH NHỮNG C

(Tiếp theo trang 3)

và một đồng rưỡi! Cho cả đến ngày hội nữa, tòa sứ đã định là hai đồng rưỡi thôi mà! Lê-Ta hỏi:

— Anh đã bực mình xong chưa?

— Đã.

— Được rồi. Bây giờ tôi có một cách. Ngủ trên sông Hương. Hãy gửi tạm vali ở đây, chiều đến lấy.

HUẾ, KHÔNG PHẢI LÀ HANOI!

Chúng tôi đi chơi phố. Tôi đương mừng gặp hôm trời nắng ráo, và đương hưởng cái vui của Huế ngày hội, thì gặp ngay ông lính ngự lâm Phạm-văn-Bình! Không hiểu tại cái diện mạo ông ta nó khác đi thật, hay là tại con mắt của tôi khác đi, nhưng tôi thấy ông ta có vẻ Huế lắm, không như mấy bữa trước ở Hanoi. Ảnh hưởng của hoàn cảnh chăng?

Chúng tôi phàn nàn với ông rằng đi xem tế Nam-giao (bữa tế thực) phải mặc áo lam thì phiền quá, và không khi nào chúng tôi mặc áo lam, thà không được xem một tí gì. Ông Bình cười nhợt, nói một cách hóm hỉnh:

— Ở Huế có phải như Hanoi đâu!

Câu nói của ông ta có thể hiểu được rất nhiều cách, thành ra tôi chả dám hiểu theo cách nào cả.

Nhưng mà ở Huế hay ở Hanoi, thì đôi cũng phải nghĩ đến sự ăn, nên Lê-Ta và tôi vội chào ông Bình để về hàng cơm.

MỘT HÀNG CƠM KHÉO CHIỀU KHÁCH

Vấn ở hàng cơm ấy.

Chúng tôi đợi từ một giờ đến hai giờ mười lăm, mà không có một người bồi nào bung đồ ăn lại cho. Không thì ít ra họ cũng phải đặt đĩa ăn và dao đĩa trước mặt cho mình ăn tạm bằng hy vọng vậy chứ; nhưng không, nhất định không, họ chạy ngược, họ chạy xuôi, họ làm đủ thứ trò, rồi họ đi bách bộ hay đứng dựa cột nhìn nhện chẳng to, chứ bày đĩa ăn cho mình hình như không phải công việc của họ. Tôi gọi thì họ chạy lại, chấp tay, một điều: «Bàn quan, vàng ạ», hai điều: «Bàn quan, gân xong ạ», rồi họ lại quên ngay mình như những nhả thông thái vậy. Tôi giận quá, bảo Lê-Ta:

— Họ gọi mình là quan, nhưng sao họ không hiểu rằng mình háu ăn? Anh tinh thế thì có bực mình không?

Lê-Ta thần nhiên đáp:

— Cái việc mình này cũng như những cái bực mình khác, tôi cho phép anh giữ kín lấy một mình anh. Cũng như tôi đương xem trò vui một mình đây.

Tôi nhìn theo phía mắt anh ta, thì thấy những khách hàng đang nghiêng

ràng nghiêng lợi, phồng má, trợn mắt, hăm hồ lấy dao ăn cửa miếng thịt bit-tết ở trên đĩa, — miếng bit-tết (1) mà người đầu bếp đã vô tình cho chúng tôi biết là bit-tết ngựa.

Ngày lúc đó, một đôi vợ chồng người Pháp vào, ngồi ngay bên cạnh chúng tôi. Tôi đã toan đứng dậy làm ơn báo họ rằng đợi vô ích, rằng chúng tôi đã đợi hơn một giờ đồng hồ mà chưa được trông thấy đĩa ăn trên mặt bàn, và khuyên họ nên cùng sang hàng khác với chúng tôi. Tôi còn hỏi ý Lê-Ta xem có nên báo họ không. Lê-Ta chưa kịp trả lời, thì tôi đã thấy hai người Pháp kia... đương ầu ròi! và hai, ba anh bồi sẵn sóc bên cạnh!

Biết rằng có khuyên họ đi ra, cũng vô ích, nên chúng tôi mặc kệ, và lặng lẽ ra đi, để cái bàn kia cho những «quan» khác đến nhậu.

SAUMONT CÙNG VỚI EDEL... MỘT TRÒ

Sau bữa cơm, chúng tôi đi xem tennis, chắc sẽ có cuộc đấu vui hơn buổi sáng, — vì buổi sáng chúng tôi đã có đi coi. Buổi sáng, vui nhất có chàng Saumont (đấu với Sầu) và chàng Edel (đấu với Báo). Hai chàng cùng thua và cùng gất với trọng tài. Nhưng mỗi chàng có một thủ đoạn riêng. Edel — (bé nhỏ, đeo kính trắng, lại mặc áo sơ-mi ra ngoài quần, mỗi khi với đánh quả smasth, thì khoe rốn với trọng tài), — Edel, sau một tiếng hò của trọng tài báo cho chàng biết là thua jeu, liền hăm hồ ném vợt vào đám người xem, cây vợt... hừu ỳ rơi ngay vào đầu thằng bé con, nó khóc lạng đi đến nửa giờ. Chắc cây vợt nó cũng biết rằng chủ nó gây gổ, khăng khiu, nên không dám rơi vào một người lớn nào cả. May cho Edel có cây vợt cứu chủ!

Còn Saumont — anh chàng to lớn họ-pháp, cái trán ngang nửa cái mũi, — Saumont lại giữ cái thủ đoạn năm xưa, nghĩa là thua một quả ban, chàng ta liền đòi đổi trọng tài. Ông Giáo, trọng tài, nhũn như con chi chi, liền nhường chỗ cho một người Pháp.

Cái trò vui đó sẽ vui hơn, nếu ông Giáo cứ ngồi yên rồi... đổi đổi chàng Saumont đi. Nhưng nếu lại đổi bằng

1. Trong tờ menu của họ cho tôi coi buổi sáng thì thấy viết:

« Bifteck cheval sal. de ». Đến trưa tôi thấy ở các menu khác bỏ sót mất chữ cheval. Hỏi thì một người bán hàng đáp: « Bàn quan, không phải bit-tết ngựa, đó là bit-tết bò làm theo kiểu cheval đó ạ. Nhưng sợ các quan không, nên đã phải bỏ chữ echeval đi rồi ạ ».

KHUYE PUBLIS STUDIO

CAO BÔ-PHÔI Lạc-Long
SỐ 1. PHỐ HÀNG-NGANG. HANOI.

CHỮA CÁC BỆNH-HO BỆNH-PHỔI VÀ BÔ-PHÔI CÓ BẢN CÁ Ở PHÁP. VÀ NGOẠI-QUỐC.

Chứa ngay dùng rứt ràng vì trung đức phổi chong như tâm an giầu.

CAO BÔ-PHÔI Lạc-Long
SỐ 1. PHỐ HÀNG-NGANG. HANOI.

CHỮA CÁC BỆNH-HO BỆNH-PHỔI VÀ BÔ-PHÔI CÓ BẢN CÁ Ở PHÁP. VÀ NGOẠI-QUỐC.

Chứa ngay dùng rứt ràng vì trung đức phổi chong như tâm an giầu.

CÁC BÀ ĐAU

Nếu các bà bị một, trong

10) Hư trệ tử cung — 2) 1
30) Nhiễm độc tử cung — 4) 1

Dùng nhiều thuốc rồi mà không khỏi. Nay muốn thì trước hết các bà hãy lấy hay viết thư về tay của chúng tôi tặng không. Nhiên hậu các bà bị bệnh được khỏi rất không hề trở lại.

Giám xir khuyên nhủ một đôi lời!!! M 1

VÔ-VĂN-VĂN DƯỢC H

Chi cục HAIPHONG 103 Boulevard Bonnal
Tél. 248

Tổng đại-lý HD TÀI-LƯƠNG 17 Marech, Fr

TRẢI VUI

chàng Edel, thì cũng quá tội! Thôi, thánh nhân đã dạy: một sự nhện, chín sự lành. (Chắc hẳn ông thánh ấy là người An-Nam).

TRỘM VUI

Sáng thứ hai, 9 Mars, lạc mắt anh Lê-Ta, tôi thuê xe lên đàn Nam giao tìm anh ta và nhân thể xem đám rước. Hai cái may! Không gặp anh Lê-Ta, và được xem rước! Vậy đỡ phải bức mình trong một lát, và lại được hưởng trộm một tí vui.

Cờ, quạt, mũ, áo, xanh xanh, đỏ đỏ, vui mắt vô cùng. Giá mình là người ngoại quốc, thì thế nào mình cũng reo lên « đẹp quá! ồ, đẹp quá! » Song mình lại là người annam, nên không dám reo lên như vậy, vì có mấy người ngoại quốc đứng bên.

Thành thử, cái vui trộm kia cũng ngắn ngủi, và rụt rè lắm.

CÙNG ĐI XEM TẾ GIAO

Chiều hôm ấy, hồi bốn giờ, lại lên đàn Nam giao xem tế thử. Nói là đi xem tế, thì thực cũng hơi quá, vì chỉ được thấy mấy lớp hàng rào người họ quay cả lưng về phía mình.

Bỗng chốc nghe tiếng reo: « Á thú quá, đẹp quá! » và tiếng máy ảnh bấm. Biết ngay là anh Lê-Ta, liền chạy lại hỏi:

— Cái gì thế anh? Có gì vui không?

— Đó là công việc của tôi (anh ấy đáp).

Rồi anh ấy biến đâu mất.

Một mình vờ vẩn giữa một đám đông người, thỉnh thoảng được an-úi cou mắt bằng cái bóng tha thướt của ông thượng Phạm, khi lên đàn trên, lúc xuống đàn dưới, oai nghiêm, trịnh trọng, như hết lòng tin ngưỡng đức thượng-đế cao xanh.

MỘT ÔNG... THÁI BẠCH KIM TINH

Tế xong rồi!
Tôi lững thững xuống đàn dưới và

thăng ra cửa, trong lòng tâm-tâm, niệm-niệm, cũng (như ông thượng Phạm) tin rằng đức Ngọc-hoàng thượng đế sẽ cảm lòng thành mà ban ân ban phúc cho mình. Trong trí tưởng-tượng bỗng mơ màng thấy một ông Thái bạch kim tinh đương bay pháp phối trên ngọn núi cao để về châu thượng-đế. Hai cái cánh chuồn nhẹ như tờ, cái áo đại trào bằng vóc đỏ, hoa bạc, hoa vàng rực rỡ, hai cái cánh điều lác lác hai bên nách, và ở dưới nếp áo bào, hai ống quần trắng.. annam nhét vào trong đôi bít-tết phin có đôi nịt cao-xu thắt ở ngoài; và đôi bít-tết kia, gọn gàng chui vào hai chiếc ủng rộng thành thang, cứ kê cả hai chân chui vào một chiếc cũng còn thừa chỗ.

Ông tiên đó, bay là là như thực, như hư, hai cánh chuồn lác la lác lư, hai cánh điều lũng la lũng lảng, từ từ trước mặt tôi mà tiến mãi. Tôi càng đuổi theo để chiêm ngưỡng tiên nhan, ông càng tiến! Đuổi gần kịp thì thấy ông tiên đó cúi xuống bắt tay một người Pháp rồi ba, bốn người Pháp. Và tiên ông phán rằng:

— Vous allez bien, mousieur?... ?

— Merci madame!

Tôi giật mình, tỉnh giấc mơ: tiên ông chỉ là quan thượng Phạm Quỳnh!
Nói dặng tội, ngài thật là có tiên phong đạo cốt, nhất là cái ống quần nhét vào trong bít-tết của ngài!

Giật thay anh Lê-Ta vác máy ảnh chạy những đầu đầu! Tôi đành òm thêm một mối bức mình mà về.

MỘT ÔNG CHỒNG VÔ DUYÊN! VÀ ÔNG LÊ TRĂNG KIỀU... VÔ LÝ!

Tối hôm ấy ở hội chợ, trong khi bao nhiêu người đương ồn ào đi lại, nào nhiệt trước mấy gian hàng đồng dao, bóng ở trên không, vắng vắng có tiếng một anh chàng than thân bị mất vợ, bị thua kiện, rồi bị ở tù, nghe như oán như than, như sầu như tủi, như gọi lòng thương của khách xem hội. Lời trần tình đó nhờ loa điện của hãng Philco-Radio, văng vẳng được ít lâu thì thấy ngừng bật, rồi ở phía nhà Philco-Radio, thấy ào ào tấp nập như có sự xô sát.

Ông chồng vô duyên nào đó đã có một cái ý tưởng kỳ khôi, tưởng hội chợ là một số... trời sinh ra để cho ông thu xếp truyện gia-đình! Cũng kỳ khôi như ý tưởng ông Lê-trăng-Kiều ngày hôm trước, vì ông này cũng đã dùng hội chợ để thu xếp truyện *Hanoi báo*, — ông tưởng hội chợ tức là một cửa hiệu thuốc lậu lớn vậy!

Ông Lê-trăng-Kiều, nhân gặp Lê-Ta ở hội chợ, hăm hăm giắt ông Lưu trọng Lư tới. Ông Lưu đột ngột hỏi:

— Thế là cuộc chiến tranh đã khai phải không?

Lê-Ta ngạc nhiên hỏi lại:

— Chiến tranh nào?
Thì ông Kiều bèn tái ngay mặt đi

Chụp ảnh ông Phạm là Bằng.

Lúc về rửa kính thấy...

sùng sộ đúng như thói quen của ông ấy:

— Có phải anh là « 13 chàng » ở Phong-Hóa không? Sao anh tệ thế? Anh lại vu cáo cho tôi là linh kín?

Từ Ly và tôi chạy lại thì thấy Lê-Ta trả lời anh chàng vô lý kia một cách điềm nhiên:

— Ô kia! sao lại đem câu chuyện ấy ra đây? Đó là câu chuyện trên mặt báo, các anh nên nhớ!

Ngộ-không bức mình hộ Lê-Ta, bèn len vào:

— Tôi không muốn các anh nói truyện gì khác truyện hội chợ, truyện Nam giao.

Lưu tiên sinh liền gắt, giọng đã run run:

— Anh không muốn, nhưng mà...

Ngộ-không liền ngắt lời:

— Nhưng-mà-tôi-không-muốn!

Giật tái mặt đi, nhà thi sĩ nóng tính của tôi giờ một bàn tay cứng như que củi, — để làm gì, các bạn đừng lo vội!

— để bắt tay tôi và nói:

— On vous laisse! (người ta để các anh ở lại!)

— Adieu! (Vĩnh biệt!) (Ngộ-không đáp).

— Adieu! (Nhà thi sĩ nhắc lại, như một... cái loa máy nói!)

Rồi nhà thi sĩ quay gót đi với ông họ Lê. Chắc hẳn các ông ấy đương nghĩ cách cầu chính phủ trị những kẻ làm loạn ở báo giới và ở... hội chợ Huế, nên các ông ấy không nghe thấy tiếng cười lớn như pháo lệnh của Ngộ-không tiễn chân các ông, và tiếng cười khinh bỉ của Từ-Ly! Các ông ấy không khác gì những nhà thông thái, chẳng bao giờ nghe thấy gì cả, cho cả đến câu: « C'est rigolo! » (Rõ lố bịch!) của mấy người đứng gần đấy tặng các ông lúc đó.

Các ông ấy đi, đi mãi, cầm đầu cầm cổ như đi trên con đường tiến thủ, tiến mãi vào quãng đêm tối mờ-mờ.

Không biết trong đám tối tăm ấy, các ông kia đã... sờ thấy chính phủ chưa, để cầu... chính phủ trị, — sau khi các ông ấy đã không trị nổi!

Lê-Ta thấy tôi cười mãi, gắt lên:

— Anh phải bức mình chứ!
Nhưng cố sức cũng không bức mình

được, chỉ buồn cười nồn ruột thôi!

XE TỐC HÀNH!... VÀ BÀ BÉ TÝ!

Có một lúc, không cần anh Lê-Ta xui dục, tôi cũng bức mình, là lúc đợi xe... tốc hành, — ôi! mĩa mai! — ở Tourane ra! Đợi từ 10 giờ rưỡi đêm cho đến... 3 giờ sáng, xe tốc hành chưa tới! Chẳng thà nó đừng tốc hành, mà nó đến đúng giờ có lẽ còn hơn!

3 giờ 15 phút! Con mắt tôi nó cứ điu lại. Tôi đã gần lịm hẳn đi, thì chợt xe tốc hành đã... từ từ tiến đến!

Hạng ba lại hết chỗ, cả hạng nhì cũng chật, thành thử tôi phải... dấn lòng ngồi hạng nhất vậy! Chiếm được nơi ăn, chốn nằm rồi, tôi mới đi tìm anh Lê-Ta để bảo cho anh bức mình! Nhưng anh đã ngày đều trong một phòng hạng nhất! và hạng nhất có giường ngủ nữa chứ!

Thấy anh ta ngủ ngon quá, đâm thêm, — kê ra thì mình cũng buồn ngủ lắm rồi, — liền bỏ về chỗ, ngả lưng toan chợp mắt. Bà giờ rưỡi sáng, các ông tỉnh, còn gì nữa! Bỗng thấy trong gian bên cạnh, — là hạng ba, — oang oang một thứ tiếng... bà lớn, nổi dậy như điệu kèn la-vầy (la veille). Cái tiếng đó nói:

— Không biết các ông các bà thế nào, chứ tôi trông thấy tàn, thấy tàn, thấy hương án... trong bụng nó cứ thểnào ấy! thích lắm ạ!

Một người khách phỉnh một câu:

— Dạ, chúa cứ dạy thế, chứ ở động chúa thì thiếu gì... thức đẹp.

Hơi ngờ ngờ, tôi lo dò mở cửa lò đầu xem, thì... quả nhiên là bà Bé Tý, chúa động hàng Bạc! Bệ vệ như một bà... lớn thượng thư, bà ta diễn thuyết rất hùng hồn, như nhắc cho mọi người hiểu rằng... tiên không cần ngủ? Nhưng chúng tôi không phải là tiên, nên cứ ngủ và dụi mắt hoài.

Suốt đêm ấy, tôi không chợp được mắt. Người ta vẫn bảo tiên có phép du ngủ được mình! Nay tôi mới biết tiên lại có phép đánh thức được mình nữa!

Chỉ có anh Lê-Ta là sung sướng. Anh ta ngủ lì ở phòng riêng cho đến khi xe tới Hanoi.

Ngộ không

TÙ' CUNG !!!

đến chúng đau lử cung:
2) Nội thương tử cung
4) Ngoại thương tử cung
Đến biết rõ căn bệnh ra sao? điều trị cách nào?
Hãy lấy ngay cuốn: « BỘ MÁY SINH SẢN »
hãy dùng thuốc, chỉ tốn ít tiền có một lần,

Mọi hạnh phúc gặp thầy gặp thuốc!!!
PHÒNG — Thudaumot

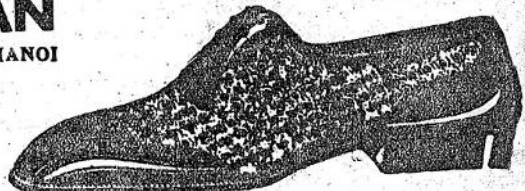
HAI DUONG UONG
Chi-cục HANOI
86 Rue du Coton
Tél. 98

Giày kiêu mới mùa bức 1935 bằng vải « Thông Hơi »
đi rất mát chân, đẹp và bền hơn các thứ vải
thường — Có trước nhất ở Đông-Dương tại hiệu!

VAN-TOAN
95, PHỐ HÀNG ĐÀO, HANOI

giá mỗi đôi từ: **3\$50** trở lên

có nhiều kiểu khác nhau rất đẹp và lạ mắt
chưa đâu có. Có catalogues gửi đi các tỉnh

MAI HƯƠNG VÀ LE PHONG

XIII. LÝ-TUYẾT-LOAN

NGƯỜI thiếu niên em có Tuyết Loan lúc đó cũng vừa chạy lên tới gác. Phong quay lại chau mày hỏi:

— Sao ông không ở dưới ấy giữ thăng bằng?

Người thiếu niên thưa:

— Trời kỹ thế thì sợ gì?

— Không, ông xuống ngay đi, bọn đồng đảng của nó quý quyết lắm.

— Chẳng ta trở xuống thì Phong đứng lại nhìn khắp phòng trên gác một lượt nữa, rồi xuống theo.

Anh gọi người thiếu niên:

— Ông Phương!

— Tôi đây.

— Nhà này có công sau không?

— Không.

— Những bức tường vây chung quanh sân sau có cao không?

— Cao. Mà lại có mảnh chai gắn trên...

Phong ngó ra sân lấy đèn bấm chiếu khắp bốn bề rồi nói:

— Không thể nào qua tường được. Vậy muốn ra thoát đây thì phải xuống thang, rẽ ra cái ngõ cuốn ở cạnh nhà này để qua đằng công trước. Cô Loan quyết nên bị bắt ra lối ấy, mà ra lối ấy thì...

— Anh liền chạy vọt ra công cất tiếng gọi:

— Cao-su!

Nhưng anh kinh ngạc vì không thấy tiếng thưa, tuy bõ hê bên kia vẫn có chiếc xe tay đang gác đó.

Nhảy mấy bước qua đường, đến tận bên cái xe bỏ không, anh trông đó trông đây để tìm người phu xe, nhưng không thấy bóng nó đâu hết.

Còn đang ngờ ngác, bỗng người phu xe ở đầu chạy về bước vào nâng vội cang xe ghềnh lên bờ đường ra ý mới.

Phong không nói gì, nhảy lên xe, thì tên phu xe yên lặng cầm đầu kéo.

Chạy được chừng hai chục thước, đến một chỗ vắng và tối, xe bỗng đứng lại ghé vào cạnh đường.

Phong không xuống. Anh hé cánh áo tới ra hỏi:

— Gì đấy?

Thì tên xe đáp:

— Hai người con gái ở đây ra mà cậu không biết ư?

— Biết rồi, nhưng sao mà không báo hiệu ngay?

— Con có thời còi mà cậu không nghe thấy. Và sợ nó nghi, nên con phải thôi không thổi nữa. Hai người ấy là cô Loan với một người con không biết mặt.

Phong hỏi dồn:

— Cô Loan? mà nhận chính cô Loan chứ?

— Vâng, vì lúc chiều cậu sai con cầm thư đưa cho cô ta, con đã có ý nhìn kỹ.

— Thế bây giờ cô Loan đâu?

— Cô ta đi với người lạ mặt đến gần chợ Hôm thì rẽ sang tay trái. Còn người lạ mặt thì con thấy vừa vào đây xong.

Vừa nói, người phu xe vừa chỉ vào một cửa hàng. Rồi lại tiếp:

— Người lạ mặt này chắc là Mai Hương.

— Mà chắc không?

— Chắc.

— Mà có biết mặt Mai-Hương đâu?

— Nhưng con biết mặt cô Loan, vậy thì người ấy không phải là cô Loan thì chỉ là cô Mai Hương mà cậu nói đến lúc này.

Phong gật đầu:

— Được, thế mà chắc chưa ra khỏi nhà này chứ?

— Vâng, cậu ở đây dinh lát nữa chắc gặp. Mà kia, hình như có ấy đã ra. Chính phải rồi.

Phong đã xuống xe nhìn theo ngón tay người phu xe trở. Anh vẫn giữ nguyên bộ râu với cái dáng điệu của một người Pháp, và muốn chờ mấy người vội vã đang qua đó khỏi ngờ, anh giả tăng móc túi lấy tiền trả tiền xe.

Lúc đó, xế đường bên kia, một người thiếu nữ ở một cửa hàng đang lững thững bước ra rồi rẽ về tay trái, đi về phía trái li h khố xanh, trông ngang trông ngửa như có ý tìm tòi.

Phong kéo mũ xuống tận mắt, bẻ cổ áo đi mưa lên, rồi chạy sang rào cang bước theo. Anh nhất quyết lần này dấu sao cũng không để cho cô kia thoát khỏi tay mình. Anh nghĩ thầm:

— Dù phải dùng đến những cách đao đâm nhất ta cũng dùng...

Lúc thấy người thiếu nữ vẫy xe, anh liền đi vượt lên, và lúc cô toan bước lên cái xe tay kéo anh vừa rồi, thì Phong ngoắt q ay lại gọi:

— Hay gớm! Lê Phong vẫn đợi Mai Hương ở đây!

Người thiếu nữ dừng chân, ngạc nhiên

Người phu xe cãi:

— Không. Cô Loan là người lúc này

kia... Còn cô này...

— Cô này! Có này không phải là cô Loan! Trời ơi! thế lúc này mà đưa thư của tao cho ai?

— Cho cô lúc này!

— Cô nào?

— Cô đi với cô này lúc này.

Phong dậm chân xuống đất:

— Khốn nạn! mà có được việc gì đâu! mà lại để cho con Mai-Hương nó lừa rồi!

Trong lúc ấy thì người thiếu nữ không hiểu ra sao hết, hết nhìn cái người tây nói sõi, tiếng annam và tự xưng là Lê Phong ấy rồi lại nhìn tên phu xe. Phong thấy thế vội xiú lưỡi và nói:

— Thưa cô, thẳng đây từ nhà tôi vô ý quá. Lúc chiều tôi sai nó cầm giấy mời cô đến tòa báo hỏi có mấy điều quan trọng...

Người thiếu nữ chừng như chợt hiểu:

— Thế ra ông là Lê Phong thực ư?

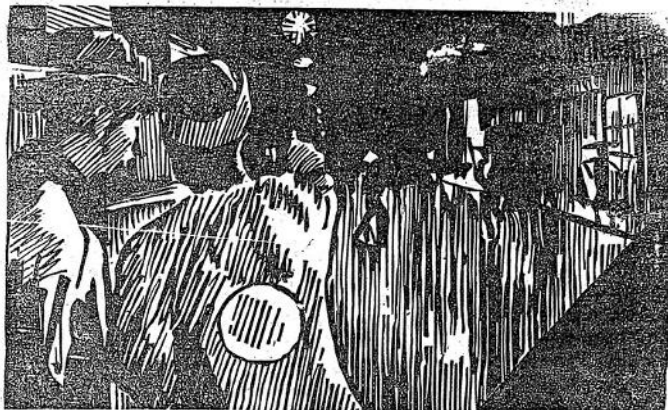
Phong đứng tránh vào bờ hè một nhà đóng kín cửa. Chỗ ấy tối và lúc đó ít người đi qua. Anh ra hiệu mời cô Loan cũng đứng vào đó đã hạ thấp tiếng nói:

— Vâng. Tôi cải dạng để cho kẻ thù có khỏi nghi ngờ.

Tuyết-Loan nhìn kỹ Phong. Đôi mắt thông minh của cô lộ vẻ kben phục. Một lát cô chau mày hỏi:

— Mà bức thư ông cho tìm tôi đáng lẽ tôi phải nhận được từ chiều phải không?

— Vâng, từ chiều. Tôi mới có đến nói về một việc cần đến vụ bác sĩ Đoàn. Tôi lấy làm lạ rằng sao cô không đến... Thì

ngành lại trông anh. Phong bất giác kêu lên một tiếng:

— Ồ!

Vì, dưới ánh đèn sáng bên đường, người thiếu nữ ấy không phải là Mai-Hương mà chính là cô Lý-tuyết-Loan. Phải, chính cô Loan mà anh đã biết mặt trong những bức ảnh chụp treo ở nhà cô!

Phong bực dọc hỏi người phu xe:

— Thế nào, Biên? Sao mà quáng đến thế! Đây là cô Loan, chứ có phải Mai Hương đâu.

ra bức thư vào tay kẻ khác, mà kẻ khác ấy lại là người đáng sợ nhất... Vừa rồi có một người con gái vào nhà cô rủ cô đi có phải không?

— Vâng. Nhưng có ấy tôi tưởng ông cũng quen, vì có ta đưa mảnh thư này đến cho tôi, nói rằng chính ông nhờ có ta đưa đến.

Phong cầm lấy bức thư đọc:

« Mời cô đến ngay tòa soạn báo Thời-thế, có việc cần làm. Tôi đã đến nhà định thưa

truyện, nhưng có đi vắng. Xin cô đến ngay.

— Lê Phong ».

Rồi anh nói:

— Vâng, chính thư này tôi viết, nhưng không hiểu vì sao lại lọt được vào tay Mai Hương...

— Mai Hương nào, thưa ông?

— Mai Hương tức là người thiếu nữ đi với cô vừa rồi... Thì ra... Ồ! thì ra việc gì của tôi, người ấy cũng biết trước được cả! Tôi cũng sợ ý, khi trao bức thư cho thằng Biên nhà tôi cầm đến, không dặn nó cần thận hơn chút nữa. Và lại, có ai ngờ đâu?

Phong ngắm nghía một lát rồi bỗng hỏi:

— Cô ta đến nhà cô, lên thẳng gác sao?

— Vâng.

— Và đưa giấy này cho cô?

— Vâng.

— Cô ta lại nói rằng chính tôi trao cho cô ta mời cô đến tòa soạn ngay bây giờ?

— Vâng, cô ta dục tôi phải đi ngay, vì là việc rất quan trọng. Chúng tôi đi đến lối rẽ ra phố Laveran, thì cô ta nói có việc phải qua đó, dặn tôi đợi ở đây năm phút. Tôi vào nhà người quen đợi mãi, sốt ruột định đến tòa báo một mình thì gặp ông.

Phong thoát tiên nghĩ ngay đến mưu kế hiểm độc của Mai Hương. Anh đoán chắc Mai Hương định lừa Lý-tuyết-Loan đến Thời Thế để đi báo cho bọn đồng đảng tìm kẻ bắt cóc lấy. Nhưng anh chợt nghĩ đến một ý, và hỏi người thiếu nữ:

— Người con gái kia biết chắc rằng cô đến ngay báo Thời Thế chứ? Liệu có ta có sợ cô trở về không?

— Thế nghĩa là thế nào, thưa ông?

— Nghĩa là... (Bỗng anh ngừng lại quắc mắt nói rất mau như người tức giận.) Nhưng thôi, tôi hiểu rồi! Có phải về ngay bây giờ, về nhà có ngay với tôi... Nhà có đang có việc biến lớn!

Rồi không để người thiếu nữ hỏi, anh gọi xe, mời cô lên, còn anh cũng nhảy lên chiếc xe của thằng Biên và dục:

— Chạy mau, việc gấp lắm, gấp lắm.

Đến trước nhà số 99, anh nhảy xuống trước, qua nhà dưới, thấy tên Đan vẫn bị trói và người em trai cô vẫn ngồi cạnh giữ, anh liền chạy lên gác, trông ngược đánh rất mạnh, vì anh biết rằng thế nào cũng thấy những việc khác thường.

Lên tới nơi, anh thấy phòng ngoài vắng không, phòng trong cũng vắng không, nhưng khi qua gian phòng học nhỏ ở bên, anh nhìn dăm về một phía tường là chỗ những giấy má, sách vở xếp bừa bộn trong những ngăn tủ dài. Một hồi lâu Phong lăm lăm nói:

— Ta biết mà! chính là mưu mẹo của Mai Hương! Trời ơi, ta có một dịch thù giảo quyết biết chừng nào! Bao giờ nó cũng lừa được ta, mà bao giờ ta biết ra cũng đã quá muộn!

(còn nữa)

Thế Lữ

CÁCH CHỮA BỆNH PHONG - TÌNH

Mắc bệnh lậu hoặc dương-mai, nếu không uống đến thuốc Lê-huy-Phách thì nhất định không khỏi dứt nọc được. Thuốc không công phạt, không hại sinh-dục và sức khỏe. Thực là những thứ thuốc hay đệ nhất ở xứ này. — **BỆNH LẬU**: ra mủ, buốt tức, kinh-niên hay mới mắc, đều dùng thuốc số 70, nhe 3, 4 hộp, nặng lắm cũng chỉ đến 8 hộp là cùng. Giá 0\$60 **DƯƠNG MAI**: lở loét qui đầu, phát hạch, lên soái, đau xương, giết thịt... chỉ dùng 1, 2 lọ thuốc số 18 lập tức khỏi ngay. Giá 1\$00. — **TUYẾT NỌC**: bệnh lậu, dương-mai chưa tuyệt nọc, tiêu-tiền khi trong, khi đục, có vẩn (filaments) vớt quy đầu, nhói nhói như kiến đốt ở trong ống tiêu, bấp thị rứt, đau mỗi thân thể... nếu không dùng **TUYẾT TRÙNG** số 12 (giá 0\$60) và **BỒ NGŨ TANG** số 22 (giá 1\$00) thì không thể nào khỏi được mà mang bệnh suốt đời!!

LÊ HUY-PHÁCH — N° 149, Rue du Coton — Hanoi

Đại-lý các nơi — Lạng-sơn: 10 bis, rue du Sel — Thái-bình: 97, Jules Piquet — Hoang-y: n° 5 Théâtres — Hải-phong: 100 Bonnal — Nam-dịnh: 23, rue Champeau et 22, Maréchal Foch — Tuy-hòa: Nguyễn Xuân-Thiều dit Thanh-Tâm — Nha-trang: Nguyễn Đình-Tuyên, tailleur Tonkinois — Qui-nhơn: Trần Văn-Thăng, avenue Khải-Dịnh — Huế: 29, Paul Bert — Vinh: .9, Phố Ga — Saigòn: 109, Rue d'Espagne — Vientiane: Phan Thị-Lộc, rue Taffo in.

TIÊU SƠN TRÁNG SĨ

Truyện dài của KHAI-HUNG

(Tiếp theo)

HẠM-THÁI chán nản ra đi, bỏ Phạm-Lữ say bứ nằm ngủ trên tảng đá. Chàng cau có lầm bầm nói một mình:

— Hay vận nhà Lê đến lúc cùng rồi, nên ta chỉ gặp toàn hạng mê-tin với điên cuồng. Hay trấn Sơn-nam không có nhân tài?

Nửa tháng sau, chàng lại chán nản hơn, khi chàng đã dựa tiếng quyền giáo đến thăm các làng nổi tiếng là làng văn vật nhất vùng. Ở đó cũng toàn một loạt hủ nho, toàn một phường ham phú quý. Đem nhà Lê ra nói với họ, họ chẳng hề cảm động. Thi xưa kia ông cha họ có ăn lộc nhà Lê bao giờ? Họ chỉ biết có chúa Trịnh. Khi chúa Trịnh mất ngôi báu, họ cũng có thương tiếc. Nhưng ngày nay vắng nhà Trịnh đã có nhà Nguyễn. Còn vua Lê, cái ông bọt mucus, cái ông tượng nạt ấy, họ có kể chi.

Buồn rầu, chàng lại quay về Thanh nê: — Chàng chợt nghĩ ra rằng rờn rã hơn ba tháng trời, đi gần khắp hạt Sơn-nam, chàng chưa tìm được một bậc chí sĩ nào có thể khiến chàng kính phục bằng Kiến Xuyên hầu và Trương Quỳnh Như.

SƠ KINH TÂN TRẠNG

Thấy Phạm Thái lại trở về làng, Kiến Xuyên hầu rất vui mừng và đặt tiệc khoản đãi. Phạm Thái khần thiết tạ tội vì hôm rời Thanh nê ra đi, chàng vội vàng quá không kịp cáo biệt hầu, để xin phép về thăm quê.

Biết Phạm Thái là một nhà văn lỗi lạc, học thức uyên thâm, Kiến Xuyên hầu ngỏ lời lưu chàng ở lại dạy mấy đứa cháu, con trai và con gái Thanh-xuyên. Phạm Thái nhận lời ngay. Chàng cũng muốn nghỉ cái đời hoạt động ít lâu để nghe ngóng thời cục. Chàng nghĩ thầm: «Bây giờ Tây sơn đương lúc vận hồng thế mạnh, khó lòng mà làm gì nổi! Ta đợi biết tin tức chúa Nguyễn Anh trong Nam đã. Nếu trong ấy thẳng, ngoài này ta hãy bắt đầu hành động, cũng chẳng muộn».

Thực ra đó chỉ là một câu nói, một ý nghĩ của kẻ anh hùng đã bắt đầu thoái chí, đã bắt đầu hơi chán nản về thời thế. Thường họ tự an ủi như thế. Rồi dần dần họ quên việc lớn, trong chén rượu nồng hay trong lòng một người thiếu nữ. Trời ơi! cái tuổi ngoài hai mươi, hăng hái thì có hăng hái

thực. Nhưng đến lúc đã nguội lạnh thì nguội lạnh hơn tro tàn. Lúc bấy giờ họ sẽ đem chủ nghĩa yếm thế vãn vơ ra mà che đậy một tâm hồn hèn yếu.

Hiện bấy giờ Phạm Thái cũng chỉ mới là một ông thầy đồ dạy học ở nhà một ông quan già, một ông thầy đồ còn sỏi nổi những ý tưởng cao xa.

Một hôm Kiến Xuyên hầu xuống nhà học rủ Phạm Thái ra vườn xem hoa, rồi sẽ bảo chàng:

— Lão gia nghe nói triều đình đã một đạo lùng bắt các thiên tăng. Sự có

thời để tìm cái chết với thanh kiếm cây cung ở bãi xa trường».

Chàng lấy làm tự thẹn, nhưng còn tự an ủi gương: «Nhưng nào ta đã thoái chí đâu! Chẳng qua chỉ nương náu đợi thời. Đợi thời như Trần đại huynh, Nguyễn đại ti».

Có một cô khiến lòng chàng trở nên uỷ mị mà chàng không dám tự thú nhận. Cô ấy là nàng Quỳnh Như.

Thực vậy, ngày hôm chàng vừa về tới Thanh nê, Quỳnh Như đã mật viết cho chàng một bức thư hồi thăm về

Ý tứ bài thơ trên thực không tả một chút tâm trạng gì gọi là tâm trạng một nhà sư hay tâm trạng một danh sĩ có chí khí nữa. Đó chỉ hoàn toàn là tâm tình một anh chàng mê gái.

Và Quỳnh Như chẳng bao lâu cũng không còn là Quỳnh Như buổi đầu nữa, cô Quỳnh Như biếu ngựa và đục trảng sĩ lên đường. Có lẽ xưa kia một, là nàng quá lãng mạn, (vì, sao ngày xưa lại không có gái lãng mạn?) hai là nàng cố làm cho Phạm Thái phải kính phục nàng, Phạm Thái mà nàng đã nhớ thăm yêu trộm ngay từ hôm được đọc mấy bài thơ tuyệt bút của chàng.

Nhưng ngày nay chân tướng của nàng lộ hẳn ra: nàng chỉ là một cô thiếu nữ con quan để cảm động về cái đẹp, cái hay, vì những lời thơ tình tử.

Phạm Thái đương chán nản, thất vọng về việc đảng, nghe những câu tán tụng của Trương tiểu thư như những lời an ủi ngọt ngào. Vì thế lại càng cảm cái gọt rửa nên nhiều bài thơ khác nữa...

Và chẳng bao lâu, hai người yêu nhau, say mê nhau, thư từ, văn thơ trao đổi xướng họa với nhau.

Lúc ấy còn đâu là chí phấn đấu, còn đâu là tinh khuyến khích!

Một hôm, được tin Trương công và Trương phu-nhân ra chơi chùa, Phạm Thái lên xuống phòng khuê thăm bạn gái. Thấy Quỳnh Như đương đọc truyện Phan Trần, liền hỏi ý kiến nàng về tác phẩm ấy. Nàng cho rằng truyện Phan Trần văn chương tuyệt tác.

Tức thì, soạn từ hôm ấy, Phạm Thái bắt đầu soạn truyện «Sơ kinh tân trang». Thấm thoát có hơn một tháng thiên tiểu thuyết bằng thơ đã viết xong. Phạm Thái dâng tặng khách mã hồng.

Chớ hay ái tình có sức mạnh đến thế. Xưa kia theo đuổi việc lớn. Phạm Thái chưa làm nổi một việc gì có kết quả mỹ mãn như việc soạn sách này.

Truyện «Sơ kinh tân trang» đã làm cho tên Quỳnh Như trở nên bất tử. Nhưng nó sẽ mãi mãi răn bảo những bậc anh hùng ái quốc rằng: chớ nệu tậm bước vào vòng tình ái để cố quên hay an ủi một sự thất bại; ái tình sẽ chiếm lấy tâm hồn ta và chỉ nhường cho việc lớn ta đang theo đuổi, một chỗ còn con.

Xem truyện «Sơ kinh tân trang», Quỳnh Như biết rằng đó chỉ là thiên tình sử của hai người, nên lại càng cảm động và đọc đi đọc lại mãi đến nỗi thuộc lòng. Vì nàng thấy nhân vật

(Xem tiếp trang 14)

kể lưu ý đến công tử chăng? Chỉ bằng phá giới quách.

Kiến Xuyên hầu phá lên cười. Phạm Thái lễ phép trả lời:

—Bẩm tướng công, văn sinh lại nhập thế cũng không khó khăn gì, chỉ việc bỏ bộ thiên phục ra là xong. Và văn sinh làm thế cũng không tội lỗi gì, vì thực ra, văn sinh chưa bao giờ đã chính thức xuất thế, chẳng qua chỉ mượn bộ áo cà sa để ăn núp trốn tránh, điều ấy văn sinh đã nhiều lần thừa cùng tướng công.

Trương công reo lên cười: — Công tử nói rất hợp ý lão gia.

Mấy hôm sau, Phạm Thái đã trở nên một ông đồ nho thực hiệu, với tầm áo lương dài, với chiếc khăn nhiễu tam giang chít rất khéo để che cái đầu trọc. Nhân anh em thường đùa đùa tên chàng là Chiêu Lý, chàng liền lấy tên Phạm-văn-Lý. Chàng nghĩ thầm: «Thời thế này thì không còn ai có thể nhận ra được Phở Chiêu thiên sư chùa Nghiêm xá, mà cũng chẳng còn ai biết mình là Phạm Thái, một tráng sĩ xông xáo một

công việc chàng đương theo đuổi. Trong phúc thư, chàng thuật qua tình thế của đảng và tỏ ý chán nản về việc lập chi đảng ở trấn Sơn nam mà Quang ngọc đã phó thác cho chàng. Chàng như trông thấy rõ ràng sự thất bại chắc chắn, vì tiền thì không sẵn, mà quỹ của đảng thì một ngày một cạn. Và khó lòng mà chàng tìm nổi một bọn đồng chí, như bọn đồng chí của Quang Ngọc khi đảng Tiêu sơn còn hoành hành trong trấn Kinh Bắc. Vậy chàng đành lòng chờ đợi ít lâu...

Quỳnh Như tin ngay lời chàng. Mà chàng cũng tự tin lắm. Nhưng khốn thay cái đảng diệu mị kiêu thấp thoáng trong hoa và giọng nói du dương vang vọng chốn phòng khuê nhiều khi làm cho trảng sĩ hóa ra mơ mộng.

Mơ mộng đến nỗi viết nên những bài thơ đầy tình ủy mị như bài thơ độc vận sau này:

*Chơi hoa nay đã biết danh hoa
Nhưng nghĩ tình hoa, thẹn với hoa
Réo rắt chiều xuân oanh hót liêu,
Càng thêm ngao ngán khách tìm hoa.*

THỤT RỬA GIÚP!!!

Các bạn tới nhà mua thuốc **Lậu, Giang-Mai** — **Biểu thêm thuốc** thụt các bạn ở xa. — **Tính giá đặc biệt với anh em lao-động.**

Lậu. — mới mắc: buổi tức ra nhiều máu, có khi lẫn cả máu trắng — **kính niên:** tiểu tiện thông có vấn, ít mũi hoặc sáng ra một vài giọt đàng thuốc số 7. — **chưa dứt nọc:** khi rạo máu, nước tiểu có mảng rớt, quy đầu sưng, — rá rả hoặc buồn ngứa trong ống tiểu, đàng thuốc tuyệt nọc lậu số 9 thụt lậu đều giá

0\$50 một hộp. — Khi khỏi lậu mà nước tiểu khi trong khi đục hoặc đau lưng mỗi xương, hoặc gi-tinh mộng-tinh thì dùng.

«**Kiên-tinh-tư-thận hoàn**» mỗi hộp uống 5 ngày giá 1\$50.

Giang-Mai: Lên mụn ở quy đầu, phát hạch (soái) hoặc lở loét khắp mình mẩy mào-gà, hoa-khế rất gàn rất thối

đau xương rung tóc, rức đầu, tung say răng hay thổi mồm, cu-đính, thiên-pháo dùng thuốc số 21 đều khỏi chắc chắn giá 1\$00.

Đàn-bà lậu: 7 phần 10 bệnh chỉ ở đường âm hộ (voie vaginale) còn 3/10 bệnh phát cả ở âm-hộ (vagin) và ống tiểu (urèthre). Bệnh ở ống tiểu thì cũng buổi tức như đàn ông. Nhưng nếu chỉ phát ở đường âm-hộ (voie vaginale) thì khác, nghĩa là không

buổi tức, tiểu tiện như thường, vẫn ăn đi mà ra nhiều mũi giống như người có nhiều khí hư, thỉnh thoảng thấy hơi tức và nóng ở cổ mình. Để quá trảng ăn vào thì sưng, buồng trướng thì nguy hiểm. Phải dùng thuốc số 4 mỗi hộp uống 3 ngày giá 1\$20 và Cao hát độc trừ khí số 17 mỗi hộp dùng 2 ngày giá 1\$00.

THÀNH-HÀ ĐƯỢC-PHÒNG 55 Route de Hué (phố Chợ Hôm) Hanoi... là nhà thuốc chuyên trị bệnh tình, — Nhận chữa khoán — Có phòng thụt rửa. Có danh-y coi mạch cho đơn bốc thuốc và chế các thứ cao, dán, hoàn, **chữa các bệnh người lớn trẻ con.** — **Đại-lý: Sinh-Huy Được-điểm 59 Rue de la gare Vinh**

GÁI KHÔNG CHỒNG

HÀI KỊCH MỘT HỒI của ĐOÀN-PHÚ-TỬ

« Gái có chồng như gong đeo cổ... »
(Phong dao)

NHÂN VẬT :

Cô Dần, 34 tuổi.
Cố Tỷ, 36 tuổi.
Cố Mão, 33 tuổi.
Đường ngọt 40 tuổi.

QT căn phòng nhỏ, vừa làm phòng khách, vừa làm phòng ăn. Tr bàn ghế cho chi các đồ đạc nhỏ nhất, cái gì cũng xinh xắn, gọn ghẽ, và... hơi tũn mủn. Các ghế bành nhỏ xíu, bằng gỗ thường nhưng đều có đệm lưng, nhà thuê lấy và khâu lấy. Cái chao đèn bằng lụa màu cá vàng, cũng tự tay một người nội trợ làm lấy. Bên lò sưởi, một cái đèn dầu bỏa tí hon cũng có một cái chao, cắt bằng giấy bìa, màu sắc sặc. Cái gì cũng có vẻ đẹp, nhưng đẹp một cách bà cô, ường bóng.

Tranh ảnh lồng kính treo trên tường là những ảnh cắt ở những tờ họa-báo vô giá trị.

Người ta nhận thấy sự trang hoàng đo tay một người đàn bà nào khéo, nhưng tỉ mỉ, vụn vặt. Một cái nhà, không có một tí dấu vết đàn ông nào.

LỚP THỨ NHẤT

Cô Dần, cô Tỷ.

(6 giờ chiều, mùa thu).

Cô Dần ngồi viết ở bàn ăn. Trên bàn bề bộn những sách và giấy. Cô Tỷ tay cầm khăn giải bàn, muốn gợn bàn để bày bát đĩa).

CÔ DẦN — Âm ảnh mãi, để cho người ta viết nốt đã nào. Ngày kia báo đã bắt đầu in...

CÔ TỶ — 6 giờ rồi, con Mão nó cũng sắp về, không quên ăn, con dơi gì?

CÔ DẦN — Con dơi viết xong bài văn đâu. Chúng mày là đồ tục tữ, chỉ nghĩ đến ăn thôi... Tao là văn-sĩ, cũng có khác (Dần cười).

CÔ TỶ (cũng cười và tát Dần một cái) — Có muốn phải đòn không? Muốn sống muốn tốt ra quý mau, nói hỗn với cô giáo à?

CÔ DẦN — Dạ, thưa cô... em chột nhử nhử, lần này là lần đầu... mà cũng chưa hẳn là lần cuối cùng đâu.

CÔ TỶ (bật cười) — Thôi, ơm ơ mãi, có giúp người ta để bày bàn không. Con Mão nó về nó lại cho một trận bây giờ.

DẦN — Mày tưởng tao sợ nó à? Tao mới học thiếu tá, chấp cả hai đứa mày. Vả lại, nó có cụ thì cụ mày, chứ cụ gì tao. Công việc bếp núc tao đã làm xong cả rồi, còn việc gợn bàn...

TỶ — Việc gợn bàn là phần tao. Nhưng mấy cái ngồi lù ở đây thì còn làm ăn gì được nữa. Có đứng dậy không? Này nhóc... (Tỷ đi lấy cái chổi phất trần).

DẦN — Nói đùa, Tỷ-ơi, Tỷ, lại đây Dần cho xem bài văn sắp đăng số báo đặc biệt...

TỶ — Com hôm nay có làm gì không thế? (vừa nói vừa giải khăn bàn).

DẦN — Có. Số báo đặc biệt...

TỶ — Có những món gì khác nữa?

DẦN — Có tiểu thuyết ngắn của Minh-Văn, và bắt đầu có mục điều tra của Đạt Hồ về...

TỶ — Tao hỏi com có những món gì com mà?

DẦN — À, com ấy à? Com hôm nay? Có...

TỶ — Có thơ của của Trúc Sơn không?

DẦN — ...

TỶ — Tao thích thơ của Trúc Sơn lắm...
Truyện ngắn của Minh Văn nhan đề là gì?

đang đầu, tôi thì dành cho quê vắng bảy giờ... Mà mới có hơn 6 giờ, đã bày bàn làm gì với. 7 giờ mới ăn và còn phải chờ con Mão nữa chứ. Chỉ háu ăn.

TỶ — Không, hôm nay ăn cơm sớm một chút, tao phải đi ngủ sớm, mệt lắm. Không có hôm nào đi dạy học khó chịu như hôm nay, Học trò thì hỗn như quỷ, con mẹ đốc thì gắt như mồm tôm. Mày bảo lớp học của tao sặc mùi mồm tôm, thế mà đúng đấy. Mỗi lần con hồ tinh nó vào là nó làm ầm ầm như cơn mưa đại hạn. Bực cả mình.

DẦN — Phải, đời nào mình lại thèm những cái vô lý. Lấy chồng, ăn nhờ chồng, để con, ăn nhờ con, bất kỳ đứa nào cũng có thể làm được. Đã mấy đứa có cái căn đấm sống như chúng mình, độc lập, tự do, không vương vịn...

TỶ (giọng hơi buồn) — Không áu yếm, chẳng yêu ai... nà cũng chẳng ai yêu.

DẦN — Yêu! Yêu! Có phải cứ có một người đàn ông, một đứa con nào mới có thể yêu được đâu. Tôi thấy cái tình yêu nó rộng rãi vô cùng. Chỉ đi dạy học, đem cái tình yêu trút chớ! Ờ học trò...

TỶ — Lũ học trò bất nhân, hỗn láo...

DẦN — Không, chúng nó đương tuổi nghịch, chỉ không nên cho là hỗn láo. Chỉ thứ yếm chúng nó xem, chỉ sẽ thấy chúng nó tinh khôn, lanh lợi, và chúng nó cũng sẽ yêu chị. Tôi không có cái hạnh phúc như chị, được một lũ trẻ con để mà yêu, nhưng tôi yêu... bằng tưởng tượng, yêu, nhưng nhân vật lừng tiếu (huýt tòi viết ra, hay yêu một người vô hình nào trong mộng. Vả, thiết thực hơn, tôi yêu nghề văn của tôi cũng như chị yêu nghề dạy học. (Tỷ hơi nhún vai) Còn như không được ai yêu lại, thì... (hơi lúng túng) thì... ba chúng mình ở chung một nhà, chả... yêu nhau là gì? Tôi thấy cái tình ba chị em mình yêu nhau nó phần khởi lắm. Những khi vui đùa như trẻ con, cãi nhau ầm rộ rồi phá ra mà cười, thì đâu có khó nhọc hay bực mình về công việc làm ăn, cũng có thể quên ngay được. Có phải không?... Ờ, cần gì đến đi tình? Ái tình!... Ái tình... (Cô người gõ cửa. Lặng im. Tỷ ra mở cửa).

LỚP THỨ HAI

Dần, Tỷ, một người đàn ông. (Một người đàn ông hiện lên bên ngoài khung cửa. Tỷ và Dần đều đứng sững sờ nhìn, có vẻ kinh ngạc. Người kia, một tay xách một cái va li nhỏ, một tay ngã mũ chào. Trên áo và trên mặt hấy còn vết bụi của đường trường, chưa có thì giờ rửa. Chờng ba mươi tám, ba mươi chín tuổi.

NGƯỜI ĐÀN ỒNG — Xin lỗi cô, có phải đây là nhà... (Người đó đưa mắt nhìn trong phòng, ngơ ngác, rồi như nói một mình) Có lẽ dọn đi rồi. Thưa cô... (Nhìn mặt cô Tỷ, rồi bỗng kinh ngạc lùi lại một bước) Kia, cô Tỷ!

TỶ (sực nhớ ra) — Anh Đường!

DẦN (bấy giờ đã lại gần, cũng kêu lên) — Ông Đường!

ĐƯỜNG — Trời ơi! cô Dần, cô Tỷ! (rồi lại ngó vào trong nhà như tìm ai).

TỶ — Ông... à, anh, tìm Mão phải không?

ĐƯỜNG — Có Mão, vắng, có Mão!

DẦN — Mão đi! Ầm! sắp về.

(Tỷ và Dần không nghĩ đến sự mời khách vào. Mà người khách kỳ dị đó cũng không nhúc nhích, nhìn Tỷ và Dần, có vẻ vta ngạc nhiên, vừa vui mừng, như được gặp một người mẹ chết đã lâu năm. Tỷ và Dần cũng không nói được gì nữa.

DẦN — Ca-ry-cây

TỶ — Ca-ry-cây?

DẦN — Phải, con gà, tao làm hai món: quay và nấu ra-ry.

TỶ — Ừ phải, thế bài văn mày viết xong chưa? Cho tao xem qua...

DẦN — Xong cả rồi, xuống bếp mà xem.

TỶ — Xuống bếp? Mày đốt cả đi rồi à?

DẦN — Nghĩa là cái thứ văn đáng để cho mày xem, thì ở cả dưới bếp: ca-ry-cây, cá sào, thịt lợn hấp, gừng, tỏi, hành, mỡ và mồm tôm.

TỶ — Thế còn thứ văn nào không đáng để cho tao xem?

DẦN (vành mắt lên, chỉ vào tập giấy cầm ở tay) — Thứ văn này. Một thứ văn thâm trầm, đầy thi vị, phải có một bộ óc khác...

TỶ — À, ngữ gì. Thế thì chẳng tha xem những văn ở dưới bếp, như si-dầu, mồm tôm, lại còn hơn. Đó mới là những văn có hương, có vị và nuôi sống được người.

DẦN — Ở trường mày cũng dạy học trò những thứ văn ấy đấy chứ? Lớp học của mày chắc là sặc những mùi mồm tôm.

TỶ — À, ở trường thì tao lại dạy học trò những văn khác... Nhưng tất nhiên, không phải là văn của mày. Phải, nhưng mà gợn com đi, thì vừa. Giúp tao một tay, Dần. Những giấy mà này xếp lên mặt lò sưởi... Ừ, có thế chứ. Con Dần thế mà để bảo. Em vào lấy bát đĩa bày giúp chị, đi em.

DẦN — Rõ khéo, được dâng chân lần

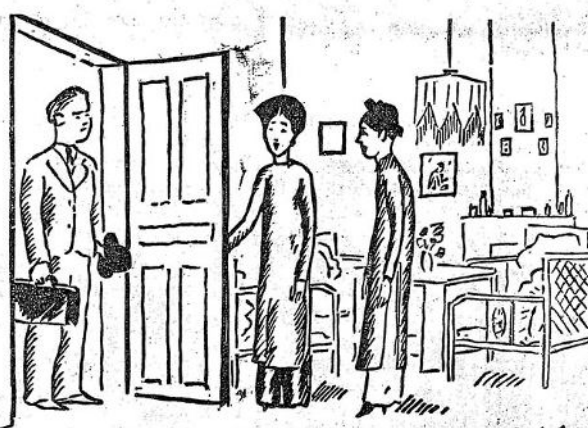
Đem hôm qua thức đến hai giờ để chấm bài... (Tỷ thờ dãi). Ồ! cái nghề dạy học! le sale métier!

DẦN — Mà cái nghề viết báo nữa, mày tưởng sung sướng lắm đấy. Thôi, thì cũng là...

TỶ — Cũng là cái số kiếp mình vất vả. Sao những đứa khác nó sướng thế nhỉ. Mười tám, hai mươi tuổi đầu, « đốp » một cái có thảng nó phồng đi, thế là một đời nhân dãi mà ăn, chả phải nghĩ gì... Như con Xuyên, con Kim, con Thu... Chúng nó sướng thật!

DẦN (ức giận) — Ờ, sao hôm nay mày có những ý nghĩ lạ thế? Những con Xuyên con Xiếc mà mày cho là sướng ư? Năm dài suốt đời, ăn bám chồng, cái sung sướng mới để tiện làm sao! Ngoài ra, còn bao nhiêu cái bận bịu, cái lo, cái khổ khác nữa, mình biết đâu? À mà biết lắm chứ, những cái khổ ấy, mình đã hiểu từ xưa, thật bao nhiêu cái sung sướng về kia cũng không bỏ. Tỷ ợ, tao nghĩ cái đời của chúng mình thì vui, đẹp để làm đầy chứ. Tay làm nướ miệng, lại không mắc mui cái ượng chồng con, tưởng cái sung sướng ấy đủ bù lại những cái bực mình nhỏ mọn trong nghề.

Mà nghề nào là nghề không có những cái bực mình, nhưng trái lại, nó có những cái thanh cao của nó... chúng mình hơn chúng nó nhiều, sao lại trở lại thêm cái đời của chúng nó, cái đời...
TỶ — Nào ai thêm thường gì, nghĩa là nhân câu truyện...

HOTEL & CAFÉ DE LA PAIX
HOÀN TOÀN CHÍNH-ĐÓN LẠI
THAY CHỦ MỚI

Từ nay tiệm cơm tây DE LA PAIX là nơi hẹn hò của các bực phong-lưu Việt-nam, vì ở đây cách tiếp đãi bao giờ cũng chu-đáo và lịch-sự — Bếp khéo và rượu ngon — Cơm sang giá từ 1\$20 một bữa, rượu ngoài — Có phòng ăn riêng để đặt tiệc — Có phòng rộng rãi, lịch-sự cho thuê, giá từ 1\$50.

CHỦ-NHÂN
Kiếm Quán Lý
CH. GUILLOT

CINÉMA PALACE Từ thứ tư 18 đến thứ ba 24 Mars 1936:
LA MAISON DANS LA DUNE

PIERRE BILLON dàn-cảnh theo một tiểu-thuyết rất có giá trị của VAN DER MERRSCH — Ngoài những tài-tử trứ danh: MADELEINE OZERAY, PIERRE RICHARD, WILLM, COLETTE DARFEUIL-THOMY BOURDELLE và RAYMOND CORDY ta lại còn được xem một đàn chó rất tinh khôn của ông V. H. de ROUBAIX sắm trò rất tài tình. — « LA MAISON DANS LA DUNE » là một phim ái-tình và phiêu-lưu đượm một vẻ nên thơ sáng lạng và êm đềm... Phim này còn tả một cuộc đời vất vả, nguy, hiểm của bọn đi buôn lậu ngoài biển giới.

CINÉMA TONKINOIS Từ thứ sáu 20 đến thứ năm 26 Mars 1936:
LE MASQUE QUI TOMBE

Một phim do thám li kì, bí mật lạ lùng, thủ phạm mãi đến phút cuối-cùng, ta cũng chưa thể đoán ngay được là ai?

vũ cầm động, chỉ ngắm cái áo đầy bụi cái người đàn ông, cái bụi như ở chốn thiên cổ hiện lên. Lốp bụi đó làm cho người đàn ông kia giống một vật cũ bỏ quên đã lâu ngày, bỗng chốc ở đâu lặn ra. Một hồi lâu).

TÝ (như người nói trong mộng) - Mời anh vào

(Người đàn ông yên lặng tiến vào, như một cái máy. Tý và Dần yên lặng theo sau. Người kia đặt cái va-li xuống và đặt cái mũ lên bàn).

DẦN - Ông hãy còn sống kia. Chúng tôi không ngờ...

ĐƯỜNG - Vàng, tôi hãy còn sống. Mà tôi cũng không ngờ... Tôi ở Saigon ra, định đến tìm một người bạn ngày trước ở đây. Có lẽ anh ta đã bán cái nhà này đi rồi. Mười năm trời!

DẦN - Ông đi... anh đi tìm một người bạn, mà chúng tôi lại được gặp một người bạn.

ĐƯỜNG - Mà tôi lại được gặp hai người bạn... à, ba người bạn cũ, vì có Mào cũng sắp về?

TÝ - Vàng, độ sáu giờ rưỡi thì về đến nhà

ĐƯỜNG - Thì ra các cô vẫn ở với nhau từ ngày đó... Tôi tưởng các cô đã... (vội nói chữa) Ồ, vui vẻ quá nhỉ.

(Tý và Dần hơi khó chịu, song lại trấn tĩnh ngay)

DẦN - Mười năm trời!... Anh... ông vẫn ở Saigon.

ĐƯỜNG - Sau ngày cụ nhà ta mất thì tôi đi Saigon. Làm ăn vất vả lắm, có ạ. Mấy lần ốm suýt chết, rồi mất việc, muốn về cũng không có tiền nữa... Bây giờ, nhờ giờ cũng khá. Tôi gầy dựng được một cái nhà in, rồi ra cũng có phần mong.

TÝ - Anh đã... (bổm im).

ĐƯỜNG (hiểu ý) - Vàng, tôi lấy vợ được hai năm thì góa. Có thằng bé cháu, cháu khỉnh quá, có ạ, nhưng... cháu cũng heo má cháu nó.

(Nghe ngạo một lát).

TÝ và DẦN - Tôi nghiệp!

ĐƯỜNG - Thành thử tôi chán nản cũng chẳng muốn về quê nữa. Từ ngày ra đi, bây giờ mới là lần đầu lại đặt chân trên đất Hanoi. Nghĩ mãi chả quen ai, sợ nhớ đến một người bạn, đến tin....

TÝ - Thì lại gặp mấy người bạn khác. Cũng thế.

ĐƯỜNG - Sao lại cũng thế! Hơn nhiều chứ. Gặp các cô, tôi sung sướng quá, lúc mới đầu không nói được nữa.

TÝ và DẦN - Cả chúng tôi nữa.

ĐƯỜNG - Được gặp các cô, tôi nhớ lại cả một quãng đời ngày còn trẻ và lại thấy hình như muốn vui đùa như ngày xưa... Nhưng mà... nhưng mà... Các cô trông tôi già lắm rồi, phải không?

TÝ (ngập ngừng một lát) - Không...

ĐƯỜNG - ... tôi trông ông... tôi trông anh....

ĐƯỜNG - Có, tôi già lắm rồi, có ạ. Còn gì nữa mà không già? Đến nỗi các cô cũng không dám mạnh bạo gọi tôi là «anh» như ngày xưa nữa...

DẦN và TÝ (cãi lại) - Ồ, không, chết nỗi... Chúng tôi....

ĐƯỜNG - Tôi thì tôi thấy các cô vẫn còn trẻ, vẫn còn vui, vẫn còn đẹp như ngày...

DẦN - Đẹp thì không nói làm gì, nhưng vui thì từ bao giờ đến nay chúng tôi vẫn

vui, vui lắm, nhất là ngày hôm nay được gặp anh....

TÝ - Chúng tôi không ngờ anh còn sống, vì sau những hồi biến động.... Mà tâm tình anh....

DẦN - Vàng, đôi khi chúng tôi có nói đến anh... thì....

ĐƯỜNG - Mà chắc cũng đã lâu lắm rồi. Đã lâu lắm, chắc ở quê hương không ai còn nhắc đến tôi nữa.

TÝ - Bỗng chốc anh hiện lên, như ở cả một cái quả khứ sáu trăm, tôi om....

DẦN - Tôi vừa sợ lại vừa mừng.

ĐƯỜNG - Người mừng hơn hết là tôi. Vì các cô từ ngày ấy vẫn được xum họp với nhau, không như tôi, bấy nhiêu năm trời, cô độc cô đơn ở một nơi xa lạ. Bây giờ... bây giờ.... được gặp các cô... Ồ, sung sướng quá, trời ơi!... Có Tý, có Dần,.... có Mào. À, còn có Mào....

TÝ - Mào đã về kia!

(Quả nhiên, lúc đó, Mào vừa đẩy cửa vào).

LỚP THỬ BA

MÀO (kêu từ ngoài cửa kêu vào) - Com, com! com mau lên, ăn com! đói lắm rồi! chúng mày.... (Bỗng ngừng bật, vì trông thấy người lạ. Mào nghiêng mình chào, rồi đứng lặng im mà nhìn, cũng kinh ngạc như Tý và Dần lúc này).

DẦN - Còn nhớ không?

(Người đàn ông lúc này đứng dậy, chào).

NGƯỜI ĐÀN ÔNG - Chào cô, chúng tôi đương nói đến cô.

MÀO - Ồ, anh... ông... anh Đường.

TÝ - Phải, anh Đường mới ở Saigon ra.

NGƯỜI ĐÀN ÔNG - Vàng, thưa cô... DẦN - Thưa với ngài gì. Chúng mình

xếp lại buồng tắm nhâm thế. Mời anh lên. (Người đàn ông và Mào lên gác).

LỚP THỬ TƯ

Tý, Dần

(Lặng im một lát).

TÝ - Thế bây giờ...

DẦN - Bây giờ...

(Lại im lặng. Hai người nhìn nhau. Một lát, muốn phá tan cái lặng lẽ, nặng nề, Dần nói)

DẦN - Anh Đường... anh Đường... Hình như một người anh chết đã lâu, bây giờ lại sống lại mà trở về... Một người bạn ngày bé, từ khi còn gọi nhau bằng «mày tao»... Cái ngày ấy, chúng mình đương sung sướng, chả biết lo nghĩ gì... Tôi còn nhớ ngày xưa mẹ tôi vẫn gọi anh Đường là «thằng Lưu-Bí», vì hơi một tí thì khóc. Có phải không?

TÝ - Ừ, ngày còn sinh thời mẹ, sao chúng mình sung sướng thế nhỉ? Ồi thương m. quá, mẹ qui tôi chẳng khác gì con đẻ. Nhờ có mẹ, đời tôi đỡ hui quạnh được một giờ...

DẦN - Được một giờ! 7 giờ bây giờ thì chị hui quạnh lắm, phải không?

TÝ - Có Dần với Mào thì Tý cũng vui, chứ không có thì sống thế nào được đến bây giờ. Tý cũng vẫn cảm ơn.

DẦN - Khéo lắm! ơn với huê! chỉ được cái nghề: lúc thì rồi, lúc thì nói kiểu cách.

TÝ - Nhưng mà, chúng mình yêu nhau, nó lại đi một nhẽ khác. Bao giờ, cũng hình như thiếu thốn cái gì... một thứ tình yêu thương dịu dàng, che chở... như... như tình mẹ yêu con chẳng hạn.

DẦN - Chị chỉ hay nghĩ luân luân, chỉ hay tìm cơ để mà buồn...

bây giờ đã lại là người nhà cả rồi, bỏ những câu lễ phép đi....

MÀO - Trời ơi, anh Đường, anh còn nhớ mà tìm đến chúng tôi kia à?

TÝ - Vì một sự ngẫu nhiên. Anh đi tìm người bạn trước ở nhà này.

MÀO - Anh ở lâu xuống hay sao, mà có va-li.... và quần áo bụi bặm thế kia.

NGƯỜI ĐÀN ÔNG - Vàng, tôi....

MÀO - Thế thì chắc anh chưa sí com.

DẦN - Phải đấy, trên gác có buồng tắm.

NGƯỜI ĐÀN ÔNG - Vàng tôi cũng nghĩ đến...

MÀO - Đẻ tôi đưa anh lên.

TÝ và DẦN - Đẻ tôi.... (đều im).

MÀO - Có Dần vào bếp, có Tý dọn bàn, còn tôi lên gác rửa mặt một chút và thu

TÝ - Không, Dần ạ. Tý nói thực đấy... Không, chỉ không hiểu lời đầu. Chị, từ ngày ra đời cho đến ngày khôn lớn được cha mẹ thương yêu, chị sung sướng lắm.

Còn tôi, sinh ra đời không được biết mặt cha mẹ... mãi đến hơn mười tuổi đầu mới được mẹ là người thương yêu... Nhưng chỉ trong ít lâu tôi lại mất cái thương yêu đặc nhất ấy. Thành thử lòng tôi lúc nào cũng cảm như bị khổ hều...

DẦN - Hay đấy, hay đấy, chị cứ nói nữa đi, nói nữa đi, để tôi chép lại, rồi viết một bài văn rất cảm động đăng báo, đại khái như thế này: «Cố giáo đẹp, còn trẻ, độ ba mươi sáu tuổi, lòng khô héo, kén một người chồng biết thương yêu...»

TÝ - Liệu hồn, lại nói nhảm đi... À,

mà phải nghĩ đến cơm nước thì vừa chứ. Liệu làm thêm vài món gì...

DẦN - Ừ, ta phải liệt anh Đường một bữa tiệc thật long trọng mới được. Nhưng mà làm thêm đồ ăn thì không kịp. Để tôi ra hiệu xem có món gì ngon, mua tạm vậy. Chị ở nhà dọn bàn nhé.

TÝ - Tôi đi với chị, để Mào ở nhà dọn bàn. Chị mua bán thì sạch hơn tôi. Tôi biết anh ấy ăn những món gì để tôi... Mà con Mào nó làm gì ở trên gác mà lâu thế. Chắc cái con mẹ liên lâu ấy lại nữa lấy anh ấy mà diễn thuyết, chứ không sai. (vừa lúc Mào ra).

LỚP THỬ NĂM

Tý, Dần, Mào

MÀO - Đấy, Mào đấy! Chưa chi đã nói xấu đi. Hề vắng mặt là nói vụng, thế mà đòi dạy luân lý cho học trò! Cả cái con mẹ này nữa, nói vụng gì thế?

DẦN - Ai nói gì? Tôi lại và cho sung vếu quai hàm lên cho đỡ liên bây giờ.

TÝ - Làm gì ở trên gác mà lâu thế?

MÀO - Không cho người ta rửa mặt à? Không cho người ta đánh phấn à?

TÝ (mỉa mai) - Không cho người ta thay áo đẹp à?

MÀO (nhìn lại chiếc áo màu mới thay) - Chừ sao? Anh Đường anh ấy thích màu này lắm.

TÝ - Đã có thì giờ khoe áo với anh Đường rồi... Không để cho anh ấy thờ một chút.

MÀO. - Nào ai đã ăn thịt mất anh Đường của chị, mà đã ghen

DẦN. - Này, lũ trẻ con đã sắp nói nhảm cả đi. Các bác không biết công việc là gì cả, lúc nào cũng chỉ truyện phiếm. Có Mào ở nhà dọn bàn ăn, tôi với cô Tý đi mua thêm thức ăn.

MÀO - Mua mấy bồ mà phải những hai người đi? Một cô phải ở nhà dọn bàn, tôi còn phải tiếp chuyện anh Đường chứ.

TÝ - Thế để tôi ở nhà... Có Dần đi một mình vậy. Tôi dọn đây. Có mua lấy...

MÀO - Hai hào thật quấy.

TÝ - Không, anh Đường không thích thịt quấy đâu.

MÀO - Nhưng mà tôi thích thì sao?

TÝ - Có thì ai kể đến làm gì?... Mua hai hào thật bỏ tôi...

MÀO - Anh Đường rất ghét thịt bỏ tôi.

TÝ - Ai bảo có thế?

MÀO - Tôi biết tính anh Đường...

TÝ - Biết tính anh Đường thì ai bằng tôi.

MÀO - Các cô có nhớ ngày xưa chính tay tôi làm đồ ăn cho anh ấy, bao giờ anh ấy cũng khen ngon...

TÝ - Anh ấy nể mà khen...

MÀO - Phải, còn chỉ thì anh ấy khen thực.

TÝ - Chứ không ư? Bao giờ anh ấy cũng khen món thịt bỏ tôi của tôi làm...

MÀO - Khen lấy lệ!

DẦN - Hai con bé này sao mà làm điều thế? Chỉ cãi nhau hão. Anh Đường ấy à?

Anh ấy chỉ thích «ca-ry-cây» thôi...

MÀO - Chắc hôm nay máy mới làm được món «ca-ry-cây»?

DẦN - Chính thế!

MÀO - Đẻ ẻ chị! Thôi nói đùa đấy, muốn sống muốn tốt thì bước ngay Man lên. Chả ba chân bốn cẳng vào. Mua gì cũng được, tùy ý. Cho đầu bếp toàn quyền! Đi, đi!

(Mào vừa nói vừa đẩy Dần ra đường)

(Kỳ sau đăng tiếp) ĐOÀN-PHÚ-TỬ

PHI-YÊN
 QUỐC TÂN THỜI
 nhẹ nhàng và tôn thêm vẻ đẹp
PHÚC-LONG
 43 RUE DES GRAINES/HANOI

KHUE RUBILS STUDIO

nước hoa nguyên chất
HIỆU CON VOI

1 ló, 3 gr. \$20, 1 tá 1\$60,
 1 ló, 6 gr. 0.30, 1 tá 2.50,
 1 ló, 20 gr. 0.70, 1 tá 6.00,
 1/2 kilo \$30, 1 kilo. 16\$00

PHÚC-LOI
 I, PAUL DOUMER, HAIPHONG

Hanoi: MM. Tehi-Long 43, Rue des Paniers
 Namdinh: Thiên-Thành Phố Khách
 Vinh: Quân-hưng-Long Rue Sarrau
 Huế: Phúc-Thịnh 7 Rue Gia-Long
 Tonrane: Lê-thừa-An hiện Quảng-hưng-Long
 Saigon: Phạm-hà-Huyện 36, Rue Sabourain

PHÒNG KHÁM BỆNH VÀ CHỮA RĂNG

DR HOANG-CO-BINH

DE LA FACULTÉ DE MÉDECINE DE PARIS
STOMATOLOGISTE
de l'Ecole Française de Stomatologie

Chữa răng, Nhổ răng, Làm răng
Nắn đều lại hàm răng, Giải phẫu
về những bệnh ở mồm. Chiếu
Rayons X và chữa răng bằng điện.

Giờ khám bệnh
sáng: 9h. đến 12h. chiều: 3h. đến 6h.
chủ nhật: 9h. đến 12h.

Crédit Foncier (từng gác thứ nhất)
91, Bd Francis Garnier Hanoi, tél. 390

**CẦN NHIỀU ĐẠI-LÝ
CHI-ĐIỂM KHẮP CÁC
TỈNH XỨ ĐÔNG-PHÁP**

Nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯỜNG**
Hanoi là một nhà thuốc nam ra đời
đã lâu năm, to nhất và danh tiếng nhất
trong nước chuyên môn khảo cấn
các môn thuốc nam. bệnh não có đủ
thuốc ấu tinh nghiệm như thần, nay
muốn đặt thêm Đại-lý và chi-điểm
khắp các tỉnh, các phủ, huyện, các
chợ to, bến lớn trong xứ Đông-pháp
để bán các thứ thuốc cao, đan, hoàn,
tán, thễ-lễ rất rộng, hoặc ăn lương,
hoặc ăn hoa-hồng, ai muốn làm xin
cứ gửi thơ cho nhà thuốc **NAM-
THIÊN-ĐƯỜNG**, 46 rue des Phức-
Kiến Hanoi mà lấy chương trình và
catalogue.

MIỀN RÁN:

5000\$ HAI cái nhà gạch tại
Hanoi phố Beylie số 41 và
43. Hiện thời cho thuê mỗi
tháng được hơn 50\$

Hỏi:
M. Nguyễn bá Khuyển
MÉDECIN INDOCHINOIS
Hôpital Lalung Bonnaire
à CHOLON (COCHINCHINE)

VIỆC PHÁP LUẬT

Nhà cố-vấn pháp-luật chuyên môn phố
hàng Gia. Luật khoa cử nhân, nay ở:
Số 83 phố Quan Thánh — Hanoi
(AVENUE GRAND BOUDDHA)

**Việc kiện cáo, đơn
tư, hợp đồng, văn tự,
chia của, văn bản...**

Giờ tiếp khách:
Buổi chiều từ 5 giờ đến 7 giờ
Buổi tối từ 8 giờ đến 9 giờ

TIÊU SƠN TRẮNG SÌ

(Tiếp theo trang 11)
tả trong truyện toàn là những người
hai bên họ Phạm và họ Trương cả:
Trạch-trung-hầu thân phụ tác giả, chỉ
mấy nét bút đủ vẽ rõ rệt:
Phạm công nạng sức cần vương,
Giang sơn một gánh, cương thường hai
vai.

Khôn toan thay đổi cuộc đời,
Lòng trời là lẽ, để người cho xong.

Và đoạn dưới đây chẳng là hình ảnh
người yêu thì còn là hình ảnh ai nữa:

Cằm gan tóc dựng đứng lên,
Tuốt gươm chém ăn ngậm thiên ca rằng:

Làm trai cho thỏa chí trai,
Trong trần ai chớ lụy ai tâm thương.

Bốn phương hồ thỉ dây vàng,
Nhảy tưng đảo lạng, bắc thang-vân-cù:

Tu mi tổ mặt tượng phu,
Đem trung hiếu để trả thù non sông.

Anh hùng ấu mới anh hùng,
Thần nhân há sá học đồng thiếu niên...

Còn nàng, tác giả quên sao được
nàng, Quỳnh Như mỉm cười đọc đoạn
văn tả nhan sắc mình, mà tác giả đặt
vào miệng tiêu đồng:

Trương công là đấng nghiêm đường,
Võn giọng ngọc điệp, tên nàng Quỳnh-
Thư.

Xuân hoa bực ấu đã vừa,
Tuổi vừa đôi tám, phong tư lạ lùng,

Thuốc tâm phong dạng bằng ống,
Lam pha mây liêu, mở đồng da ngà.

Chiều cá nhẩy, về nhận sa,
Mắt long lanh nguyệt, tóc rả rả mây.

Má hồng môi thắm háy háy,
Khẽ mé thuốc được, thức say hải đường.

Chiều xanh ngọc, về so vàng,
Ồi hoa vi sắc, ử hương vì mau.

(còn nữa)
Khái Hưng

VIỆC TUÂN LỆ

Nước Đức hủy hiệp ước Locarno
Paris, 8-3—Ông Hitler đã hủy hiệp-ước
Locarno(1) lấy cớ là Pháp đã ký hiệp-ước
với Nga là trái với hiệp ước Locarno,
nghĩa là dùng thế lực công sản để chế
phục dân Đức. Ông nói sẽ sẵn lòng ký một
hiệp-ước bất sấm phạm với Pháp trong
một thời hạn là 25 năm cùng là vào hội
Quốc-liên nếu các nước chịu điều đình về
việc các thuộc địa Đức.

Berlin 7-3.— Đức đã kéo bốn sư đoàn
đến đóng ở phi-chiến-khu.

Paris, 9 Mars. — Nội-các đã họp và đã
kiện Đức tại hội Q. L.

Ông Hitler vẫn tuyên bố không bao giờ
nghĩ đến việc gây chiến tranh. Ông đã
giải tán nghị viện và định cuộc tổng tuyển
cử vào ngày 29-3. Cũng ngày ấy sẽ có
cuộc trưng cầu ý kiến của dân Đức về
chính sách ngoại giao của ông Hitler.

Việc thủ tướng Hitler tuyên bố hủy hiệp
ước Locarno và cử binh vào phi-chiến-
khu dân Đức hết sức hoan nghênh. Có
tới 100.000 người hoan hô ông Hitler ở
Berlin, khắp thành phố có treo cờ.

Các nước ký vào hiệp ước Locarno sẽ
phò hội Q. L. bắt buộc Đức phải rút quân
ở phi-chiến-khu về. Nếu Đức từ chối, hội
Q. L. sẽ thi hành ngay điều lệ.

Paris, 8-3.— Thủ tướng Sarraut diễn
thuyết nói: « Không còn mong gì tới sự
hòa bình ở Âu-châu, tới sự liên lạc quốc
tế nữa nếu chính sách kia cứ thi hành »
và hô hào quốc dân Pháp gác hết sự phân
chia đảng phái để đồng lòng hộ vệ cho
chính-phủ.

(1) Mục đích hiệp ước Locarno là dùng
phương pháp hòa giải các cuộc xung đột xảy
ra ở Âu-châu sau hồi Âu chiến. Hiệp ước thi
hành từ ngày 14-9-25, trong đó có bảy nước ký
là Pháp, Anh, Ý, Đức, Bỉ, Ba-lan và Tiệp-khắc

L'ÉCOLE INDOCHINOISE

l'unique cours par correspondance
rationnellement organisé de l'Indochine par une
réunion de professeurs licenciés et bacheliers

Supplée la classe vivante

Est-elle même une classe vivante
Est plus qu'une classe vivante

par sa sollicitude pleine et entière pour chacun de ses
élèves dont elle suit en soutient les efforts pas à pas.
Par sa méthode rationnelle et intensive.

Prépare en une année les élèves pourvus du
D. S. E. P. F. I. ou du B. E. au Baccalauréat.
en une ou deux années les élèves pourvus du Cer-
tificat d'études primaires au D.S.E.P.F.I. et au B.E.

Toute les correspondances doivent être adressées à

M. VU DINH LIÊN

Administrateur de l'Ecole Indochinoise

Directeur des cours par correspondance de l'A. J. S.
99 Route de Hué Hanoi

Hội Vạn-Quốc Tiết-Kiệm

XỔ SỐ HOÀN VỐN CHO PHIẾU TIẾT KIỆM mở ngày 28 FÉVRIER 1936
Chủ tọa: Ông Bruno, Dự kiến: Các ông Cao-Phung và Nguyễn-văn-Du

Cách thức số 2 — Bộ số 412		
17668	Ông Trần văn Tuất số Kiềm-Lâm Phú-Quy Vinh.	500 \$ 00
11463	— Vương đắc Thế 27 Rue Jules Ferry Hanoi.	1000 \$ 00
11811	— Nguyễn văn Giáp số Liêm Phóng Châu Đốc.	500 \$ 00
6274	— Huỳnh văn Bình Station Séricicole Tân Châu.	250 \$ 00
7400	Bà Thái thị Dịch 57 Phố Hàng Giấy Hanoi	250 \$ 00
Cách thức số 3 — Bộ số 1637		
865	Ông Đoàn Nông Giáo sư Trường Quốc Học ở Huế.	500 \$ 00
Cách thức số 3 — Xổ số trả tiền lợi: 321\$50		
2152	Cô Jeanne Soger 243 đường Le Grand de la Liraye Saigon	321 \$ 50
Sau khi đóng tiền được 2 năm rồi, người chủ phiếu số 3 được hưởng số tiền lợi của Hội chia cho.		
Tiền lợi trả trong những cuộc xổ số năm 1934		5.515 \$ 23
Tiền lợi chia cho những chủ phiếu số 3 năm 1934		2.393 \$ 32
Tổng cộng số tiền lợi chia cho hạn: phiếu số 3 là		7.908 \$ 55
Cách thức số 5 — hoàn vốn gấp bội		
2 A	Phiếu đã hủy bỏ	
29B	Phiếu đã hủy bỏ	
Cách thức số 5 — hoàn nguyên vốn — Bộ số: 1506.		
18939A	Ông Trần minh Tiên Can-Su số Hòa Xa Dien Tu Quinhon	500 \$ 00
11070A	Bà Nguyễn thị Khánh ở Mỹ an Hung Datset	200 \$ 00
15516A	Cô Phan thị Nguyễn ở nhà ông Huy P.T.T Donghoi	200 \$ 00
25.30A	Bà Lê thị Truyền 75 đường Tống đốc Phương Chợ lớn	2 0 \$ 0
Những phiếu số: 12703A, 25407A, 17611A, và 2888 A, đóng tiền trễ quá 1 tháng, nên không được hưởng quyền lợi về cuộc xổ số trên đây.		
Cách thức số 5 — Xổ số miễn gop — Bộ số 1294		
25471A	Ông Nguyễn-Quốc Tri-Huyền An-Lao Kiềm-An GIÁ BÁN LẠI 2588\$00	VỐN PHIẾU 500 \$ 00
5963B	Cô Pounlinchuy & Nhân Hòa Đường Thanh Hóa	251.00
3714A	Ông Chu Duy Nung làng Phù Lưu Phủ Từ Sơn	108.40
25385A	— Nguyễn triều Kha Délégation Finance Saigon	103.20
25355A	Bà Lê thị Mạnh 84 đường Monceaux Tan Dinh	102.40
28113A	Ông Cao thiên Toán ở Rach Gia	112.00
11535A	— Nguyễn văn Can Horloger ở Tung Sơn Sontay	106.80
Phiếu số 18466 đóng tiền trễ quá một tháng nên không được hưởng phần lợi trên đây.		20. \$ 00

Các người chủ phiếu số 5 được chia lợi của hội kể từ ngày mua phiếu
Trong các hội lập bản ở Viên-Đông chỉ có một hội Vạn Quốc Tiết KIỆM chia lợi cho người mua
phiếu kể từ năm thứ nhất. Tiền lời chia cho những người chủ phiếu số 5 trong năm 1934, mở
ngày 29 Juillet 1935 là:
Phiếu số 86 ông Paul Coulom ở Saigon được 1.000\$ - p. số 24733A ông Ng. v. Sao ở Tanchau được 200\$
Số tiền hoàn vốn gấp bội cho phiếu số 5 về tháng Mars 1936 định là 5.000\$
và mở vào ngày thứ bảy 28 Mars 1936

Londres, 9-3. — Dự luận Anh công kích thái độ của Đức nhưng cũng có một phần nới lỏng cho Đức được hải lòng một vài điều Đức yêu cầu.

Bruxelles, 9-3. — Hội nghị nội các Bỉ đã thảo một bản phan kháng cuộc hành động của Đức tại Genève.

Amsterdam 9-3. — Dự luận Hà-lân cho là Đức mang quân đến động ở Rhenanie (phi-chiến-khu) tức là đề binh đánh Pháp và Bỉ, như thế hai nước này có quyền xin Anh và Ý mang quân lực đến giúp.

New-York 9-3. — Dự luận Hoa-kỳ cho là ông Hitler đã hủy hiệp ước Locarno thì dù có lập ra một hiệp ước khác cũng không có giá trị gì, vì nếu không bằng lòng, ông sẽ lại hủy nốt.

Paris 11-3. — Hội Q. L. sẽ họp ở Londres vào hôm thứ bảy 13-3, để xét việc Đức hủy hiệp ước Locarno và có mời Đức cử đại biểu đến dự, nhưng Đức từ chối.

Paris 13-3. — Anh yêu cầu Đức rút quân phi-chiến-khu về trong khi điều đình lập một bản hiệp ước khác, nhưng Đức không nghe, chỉ thuận không tăng số binh lính và không tới gần biên thủy Pháp - Bỉ.

Rome 10-3. — Ý cho là hành động của Đức cũng quá ngược, nhưng sẽ không theo phương pháp của hội Q. L. trừng phạt Đức vì Ý cũng đang bị trừng phạt.

Londres, 12-3. — Chính giới Anh đều cho rằng, trước khi xét bản đề nghị của ông Hitler nên yêu cầu Đức rút ra cũng phải rút một phần quân đội ở Rhenanie về và không được xây chiến lũy, pháo đài trong phi-chiến-khu. Nếu Đức không chịu, các nước sẽ theo điều lệ hiệp ước Locarno thi hành, mặc dầu Đức đã hủy hiệp ước.

Berlin 11-3. — Chính giới Đức xem ra có vẻ lo ngại, sợ sẽ có cuộc trừng phạt kinh tế. Các kinh tế gia cho đó là một mối nguy lớn, vì trong nước hiện đương khủng hoảng.

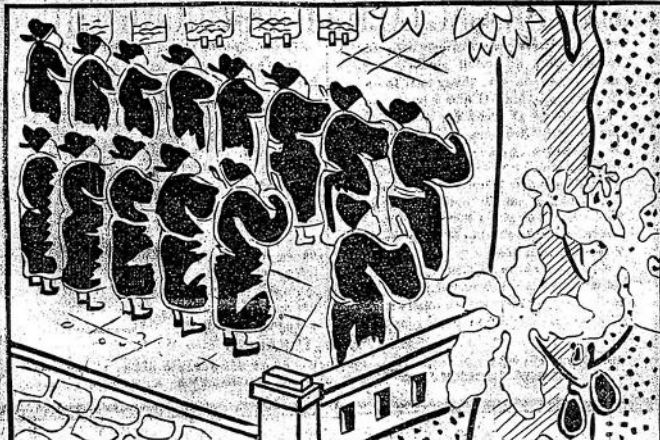
SERA A VOTRE SERVICE
A LA FOIRE DE HUE
Thuân thành Long
15 RUE DU RIZ — HANOI
CHEMISIER SPÉCIALISTE

CHỮA MẮT

Y-SỸ **Lê Toàn**
CHUYÊN MÔN CHỮA MẮT
chữa đau mắt hột, mỗ, cứt, cho đơn mua kính
PHÒNG KHÁM BỆNH
43 RUE RIC HAUD HANOI, Tel. 586

SÁCH MỚI

- 1) Tron bộ Trần-Nguyên chiến-kỷ (Chuyên đưc thành Trần (đinh (Tần) là bộ Lịch-sử tiêu-thuyết) Nguyễn Tử-Siêu soạn rất hay. Giấy 224 trang lớn, bìa đẹp, giá 0\$50
  - 2) Tron bộ Việt-Thanh chiến-sử Chuyên của Quang-Trung (Nguyễn-Huê) (đinh (Tần) in lần thứ hai, Tử-Siêu soạn rất hay. Giấy 160 trang lớn, giá 0\$40.
  - 3) Tron bộ Lịch-sử Đê-Tham (được bán khắp nơi) Viết theo cuộc đi-entra rất cần-thiết. Có 20 hình rất đúng, N. T. Tô và L.T.S. soạn (không như các bản dịch ở sách Tây). Giấy 320 trang, giá 0\$25 (Giấy 160 0\$45)
  - 4) Tron bộ Lịch-sử Quân Bải-Sây Chuyên ông Tân-Thuyết ở Hưng-Yên mà người ta quen gọi là: "Giáo bài sây". Xem truyện này biết việc Pháp, Nam hồi trước. Giấy 115 trang. Giá 0\$15 (giấy 160 0\$35, ở xa gọi mua thêm cước cả 4 cuốn 0\$30 (1 cuốn cước 0\$10). Có gửi Contre remboursement. Thẻ và mandat để cho nhà xuất bản.
- Nhà in NHẬT-NAM 102 Hàng Gai HANOI

Trong khi tở, ở hàng dưới mắt một người. Vậy người ấy đã ư?

THẬP LẬP KIM ĐAN

TRỊ ĐAU DẠ DÀY — PHÒNG TÍCH
Ăn không, tiêu, Đau da bụng, Đau hơi, Hay ợ chua, Sỏi bụng, Đau bụng, Đau ưng. Tác ngược... — nhẹ 2, 3 ve, nặng 4, 5 ve LÀ KHỎI HẸN, — mỗi ve to 0\$35

BẢO HÒA DƯỢC PHÒNG
32 RUE DU PONT EN BOIS
(phố cầu gỗ) HANOI

Đại-lý: Haiphong MAI-LÍNH 60, 62
Paul Doumer — Vinh SINH-HUY 59
Maréchal Foch — Huế KIM-SANH
Dược-Cục, My-lời, Cầu Hai, gare (Huế)
Hàdong MINH-HUNG 64 R. Ng. hữu Đệ

FUMERIE
DU NE FUMEZ PAS

FUMERIE JOB

Le paquet vert 0\$06

ĐỘC GIẢ HÃY COI CHÙ NG

NHỮNG THỨ THUỐC NHÂM TRỊ BỆNH PHONG-TÌNH NÓI TRÊN TRỜI DƯỚI ĐẤT MÀ KHÔNG CÔNG HIỆU GÌ HẾT.

Vậy ai đã lỡ dùng rồi mà chưa chắc là rứt tuyệt nọc Nghĩa là trước kia đã có đau bệnh phong-tình, như : Lậu, Tiêm-la, Cốt-khi, Hột-xoài, Giang-mai... v. v. dùng đủ thứ thuốc đến nay chưa chắc là rứt tuyệt nọc, trong mình còn nhứt mỗi, tiểu tiện bôn uất, nếu để lâu sanh ra tê bại và nhiều chứng bệnh rất ghê gớm, mau dùng thuốc

Sưu-độc bá-ưng hoàn

hiệu **ÔNG TIÊN** trong ít ngày sẽ thấy trong mình được nhẹ nhàng nước tiểu có giấy có nhớt, hoặc đục như nước gạo... đó là nọc độc hãy còn ẩn trong mình bị thuốc tống lòi ra, phải dùng dùng cho thường sẽ hết rứt.

Bệnh đàn bà

Có nhiều người bị gộc độc bệnh phong-tình của đàn ông sang qua, nay đau mai mành huyết trắng ra đấm đũa, lởn mủ lộn máu, hôi tanh khó chịu, làm trứng là đau Tử-cung là Bạch-đái, dùng thuốc hết tiền mà bệnh vẫn còn mang đến nỗi phải thiệt mạng. vậy phải dùng thuốc

Sưu-độc bá-ưng hoàn

hiệu **ÔNG TIÊN** mới hết được.

Bệnh con nít

Bị gộc độc của cha mẹ di truyền, mấy con sống sót được hình máy gộc chốc, u nhọt lở loét trong mình mau dùng thuốc **SƯU-ĐỘC BA-ƯNG HOÀN** hiệu **ÔNG TIÊN** hết sức công hiệu. Chúng tôi dám nói quả quyết và làm cam đoan ngoài thuốc **SƯU-ĐỘC BA-ƯNG HOÀN** hiệu **ÔNG TIÊN** ra chưa chắc có thứ thuốc nào trị được tận gốc, tuyệt nọc các chứng bệnh phong-tình.

BAI CỤC **ÔNG TIÊN DƯ-ỐC PHÒNG**
68 RUE DU PAPIER - TÉL. 188, HANOI

SUCCURSALES :

HANOI a) 38 Phố Huế - b) 57 Hàng Lọng - HÀIPHONG 79 P. Doumer - BẮC-NINH
Rue Tiên An - HÀ-DÔNG 19 Hà Văn - BẮC-GIANG Avenue de la Gare ĐÁP-CẦU
Rue principale - NAM-DINH 77 Marechal Foch - YÊN-BÁY Avenue de la Gare

CÁCH HU-ỚNG-DẪN TỰ-ÔNG-LẠI MỖI CÁCH BÀ, CÁC CÔ HÃY NÊN DÙNG THỨ

Đã nhiều năm nay các bác sĩ, những sự đặc biệt mà mình chiêm-đọc được gần đây, và sau này, không phải là do một số bệnh, mà chính là nhờ ở mình vậy. Các bà, các cô, ngày nay ai cũng có thể làm cho da-dẻ trẻ-trung lại được, thì da-dẻ đã bị nhăn-ru, phát-let. Do một phương pháp khoa-học tinh-vi của Bác-sĩ Stejhal ở trường Đại-học ở Vienne, người ta đã tìm thấy ở những sắc-vật nhỏ một chất có thể bôi-bôi lại da-dẻ gọi là Biocel.

Hiện nay chất đó chuyên dùng làm kem Tokalon màu hồng rất trước khi đi về buổi thứ kem này thì da-dẻ sẽ trở nên tươi-tắn, mịn-màng, sáng-vẻ đúng như làn da trắng không-mờ. Thứ kem này làm một những lỗ chân-lông mở rộng, chăm-hưỡng và một phát-let của da-dẻ. Thứ kem này rất trắng, rất mịn, và không hại da.

KEM PHÂN TOKALON
MUA TẠI CÁC CỬA HÀNG LỚN Ở HÀ-CHÍ VÀ TRUNG-KIỆT - ĐẶC-ĐÓNG QUẢN Ở HÀ-CHÍ VÀ TRUNG-KIỆT
HERSON, ROCHAT ET Cie - 45, Bđ GAMBETTA A HANOI

VIÊN-ĐÔNG TỒN-TÍCH HỘI

Cửa Hội tư-bản **SEQUANAISE** thành Ba-lê lập nên Công-ty vô danh, hùn vốn 4.000.000 phát-lùng, một phần tư đã góp rồi Công-ty hành-dòng theo chỉ-đạo ngày 12 tháng tư năm 1916 Đăng-ba Hanoi số 419
Món tiền lưu-lưu (Tinh) **440.586.57** để Hội hoàn vốn lại đến ngày 31 Decembre 1934 cho người đã góp.
GIÚP NHỮNG NGƯỜI ĐÈ DÀNH TIỀN
Tổng-cục ở HANOI 32, Phố Paul-Bert. - Giấy nói số 892
Số Quản-lý ở SAIGON 68, đường Charner. - Giấy nói số 1099

Bảng xổ số hoàn tiền về tháng Février 1936

Mở ngày thứ sáu **28 FÉVRIER 1936** hồi chia giờ sáng tại số 1 Ông-Cục ở số 38 phố Tràng-Tiền, Hanoi do ông de PRAT, Đại-biêu của Hội SEQUANAISE ở Ba-lê chủ-tọa, ông Samuel LONG, Giám-Đốc nhà Địa-Chất Ngân-Hàng và ông NGUYEN-SI-KHƯƠNG, Thủ-khoán, dự-tọa

Những số trúng	Danh sách các người trúng số	Số tiền hoàn lại	
Lần mở thứ nhất: Hoàn vốn hội phần			
Những số đã quay ở bánh xe ra: 396 - 1.611			
396	M. ALEXIS LAN, Kỹ-sư nhà máy dệt, Saigon.	1.000\$00	
396/5	M. NGUYEN-VAN-TIEN, n° 7, Voie 520 (bánh xe), Hanoi.	1.000.00	
Lần mở thứ hai: hoàn nguyên vốn			
Những số đã quay ở bánh xe ra: 184 - 1.871 - 2.296 - 538 - 811 - 58 - 617 - 707 - 1.708 - 2.872 - 2.553 - 525 - 530 - 2.105 - 2125.			
184	M. PHAM-DOAN-DIEM, Dược-sỹ, Tourane.	1.000.00	
4.071	4.671/4 - M. TRAN-THI-MUOI, Saigon.	200.00	
9.832	4.671/5 - M. VO-DANG-TAM, làng Hai-Tan, Phanri.	200.00	
41.005	Au porteur, Saigon	200.00	
44.125	M. NGUYEN-THI-NHUNG, Nghiệp-chủ ở Bình-nhut, Taman.	200.00	
44.125 Phiếu này chưa phát hành.			
Lần mở thứ ba: khởi phát đóng tiền tháng			
Những người có tên sau này trúng số được hình phiếu miễn trừ, trị giá 100 đồng một lần, có thể bán lại ngay theo giá tiền, kể ở một thứ hai.			
		Cột thứ nhất	
		Cột thứ hai	
Những số đã quay ở bánh xe ra: 907 - 1.304 - 913 - 1.933 - 1.648 - 717 - 2.661 - 1.569 - 1.805 - 243 - 481 - 2.309 - 2.854 - 2.895 - 1.038			
397	M. ALEXIS LAN, Kỹ-sư nhà máy dệt, Saigon.	200\$00	117.00
	M. BUI-QUANG-DINH, đường Catina, Saigon.	200.00	117.00
	M. NGUYEN-XUAN-THAI, 17, Phố Francis Garnier, Hanoi.		
13.648	M. LE-HONG-TRUONG, 90, Phố Gia-Long, Huế.	200.00	111.00
30.481	M. TONG-THI-VANG, làng Long-hồ, Vinh-long.	200.00	105.20
38.654	M. NGUYEN-VAN-DANG, Hanh-thuong-xa, Govap.	200.00	102.00
41.896	M. PHAM-THI-THUAN, làng Cẩm-Phô, gần Faiteo.	200.00	101.20
43.088	M. CAI-TAM-TU, số Kiêm-Lâm, Thanh-Hoa.	500.00	253.00
Những kỳ xổ số sau định vào ngày 30 Mars 1936, tại số Quản-lý, ở số 68, đường Charner, Saigon			

Hội căn-nhiên, quản-lý có đảm-bảo chắc-chắn

Những gian hàng

IDEO

là những gian hàng
= to đẹp nhất =

**GIẢ BẠN PHẢI CHĂNG
HÀNG TOÀN THỰC TỐT**

VIÊN-ĐÔNG AN-ĐƯỜNG

Cửa hàng bán sách vở và giấy bút

28, Rue Paul-Bert, Hanoi - 60, Bđ Paul-Bert, Haiphong

Le Gérant: Nguyễn-tường-Tam

Imprimerie Tân-Dân, Hanoi